

1 Korin

0

Sansandek amebta Pol mar tonan uliq Korin-ib lahta Gamuk ameb lehaqta

Pol ago kamub uliq Korin in saw Akaya gigo uliq danmeh usta. Teq on mataw na god katiyta haresmo gihin iluwad in daq meqinta amo amo em yaqayta. Sa Pol in mat danmeh diqta Korin-ib Yesus awagamun dimunta bilamta. Bilaqad in uliq nab on mataw Yesus ago nan huritayta na gidauhan araq alulin amta. Ta teq Pol gihulosim saw araqab kabiy emnan lehsa Korin-ib on mataw na gilikmanib ginad katiyta haresmo gwahtim. Nazaq iyan Pol in ginad meqinta na wastitaynan haqad in anad dimdimunta kabemmo sansandek kab mar ton nagta.

Pol in Kraisa ago on mataw Korin-ibta na ginan anad meqniy, luweq in ginad helta na sosil iysa in dante titnonta na tuhulos daqay haqad. Nazaq iyan mataw na gihol huserim an bakikiyan ugasa Pol gamuk awaz meqinta nag. Teq in gigo daq asor meqinta an haresmo hureqim inaq usayta na teq an hazizirib emayta na ago in ginadim in ginad meqinta na wastitay nag. Ad in an waq ago adan dimunta na ago gibilenim teq in mataw god katiyta gimen tamaz akaruwan neqayta na ago asor in bilammo. Bilaqim tihiqiyan teq in God ayon lotu em daqayta ago adan dimunta na ago bilaqim teq in Bugaw Dimunta ago naw

amo amo na asuleqin nag. Negim huload in mataw tumoqiyta teq hodhodab eraq daqayta na ago agamukan gibilan kammo. Korin on mataw nagah kagan bunmo anan ginad a hi em hasad in daq hareso em yaqayta. Teq Pol in gamuk dimun diqta God anad ezaq usaqta na gibilen siram.

Teq nagah araq ayahta Pol anan bilamta na in kazaq. Ni on mataw bunmo ginan ninad bilaqdaqta na in naw ameb diqta God in ago on mataw negaqta. Gamuk na ni 1 Korin 13 nab naguneq teq ahol waqdaq.

Krais ago on mataw an a hi mugad gihol abin wazid a hi eraqdaqta

Pol in Korin on mataw Yesus anan helmo haqayta na gimen gamuk ka mar tonta

¹⁻² Ari yaqmo Pol, God-mo anad bilaqan in ya ililewunan ya Krais Yesus ago Aposel iyta. Ya imaqqab Sostenes inaq i giger sansandek ka mar tonim ne God ago on mataw uliq Korin-ib Yesus ago nan huritad osayta na gimen eman leh negaq. God ne giwaqid ne in ago on mataw tawonta iyeq os daqay haqad in ne gililewunta. Gililewunan ne Krais Yesus ago hib soqotim osad God ameb ne tawon diq iyim osayta. Teq ne gimomo a haiq. Og saw bunmo on mataw i gigo Iyahta Yesus Krais in gilumsihgo lilewunayta na bunmo in ne nenaqmo God amomo ago diqta iyim osayta. Na ezaqgo Yesus in on mataw en ta asor na gigo Iyahta iyim osad in i gigo Iyahta iyim osaqta.

³ I Gimam God teq i gigo Iyahta Yesus Krai inaq in gigem dimunta negad in ne gigem emid kiskismo usan.

Pol anad dimniysa God esey diq ug

⁴ Kam bunmo ya ne ginadin emad God esey diq ugaiqta. Na ezaqgo ne Krai Yesus aholib soqotim inaq ossa God agem dimunta negad in ne gilowan diq tonaqta.

⁵ Na in kazaq. Ne Krai aholib soqotim ossa in ago nagañ dimdimunta kabemmo na ne gigo tiqiyān gamuk dimunta teq ginad dimunta bunmo ne gigo hib ate gwalim giqusaqta.

⁶ Teq nagañ dimunta nawa na ne giholib ayahmo ussa ne Krai awagamun i ne gibilenta na adan tiqemay.

⁷ Nazaq iyan ne Bugaw Dimunta ago naw ara q diq ago siqim a hi iyad ne i gigo Iyahta Yesus Krai teq ulalab muleqeq ta boldaq haqad amen emad ne gihol husisiqsa osayta.

⁸ Sa inmo zaway negsa ne giwaz meqniyeq ossa le ne gigo kam abebtanta tiqiydaq. Nazaq iyid teq i gigo Iyahta Yesus Krai ago kam ayahta nab ne giholib daq ara q ananin waq daqayta na haiq iydaq.

⁹ God bilamta nazaqmo diq in emaqta. Nazaq iyan in ne gililewunim giqeman ne in atatin i gigo Iyahta Yesus Krai inaq gigem ara qibmo iyim osayta.

Uliq Korin-ib Krai ago on mataw gihol huserim humab amo amo iyiy

¹⁰ Ya imaqbaban, i gigo Iyahta Yesus Krai abinib ya atoranmo kazaq ne gibilenaiq. Ne

bunmo araqibmo osad gamuk araqibmo bilaqad gihol uroteq amo amo hi iyiy haqaiq. Ad ne ned amulikmo os nog iyad gigem ginad amulikmo iyeq osiy haqaiq.

¹¹ Ya imaqbaban, aw anan Klowe haqayta na ago walmataw asor bolim kazaq ibilenim bilaqiy, Ne gilikmanib an mug ayahmo usaq haqiy.

¹² Ne gigo mataw asor bilaqay, I Pol ago dauhibta haqay. Sa asor bilaqay, I Apolos ago dauhibta haqay. Sa asor bilaqay, I Pita ago dauhibta haqsa asor bilaqay, I Kraiss ago dauhibta haqay. Nazaq iysa ya bilaqaiq.

¹³ Kraiss in mataw dauh amo amo gilulin eman ne gamuk nazaq bilaqay ye? Teq yaqmo Pol ne gimen ayib ihol nog hulosis moqan ne nazaq bilaqay ye? Ad ne yaqmo Pol inanib yuw huziy ye?

¹⁴ Ne gilikmanib mataw giger Krispus ayow Gayus inaq naqmo ya yuwub huz negta. Teq mataw asor na ya a hi huz negta. Ya ne kabemmo a hi gihuz negta na ago ya inad tidimniyaq.

¹⁵ Na ezaqgo mataw in ne ginan bilaq daqay, Korin on mataw Pol-mo abinib yuw huziyta nazaq in a hi bilaq daqay.

¹⁶ Helmo ya on mataw Stefanas ago bitab osayta na yuwub huz negtamo. Teq ya ne gigo mataw ta asor gihuz negmo o haiq na ya inad a hi em hasaiq.

¹⁷ Kraiss ya iqeman ya on mataw gihuz neggo a hi luwaiqta. Haiqgam. Ya Yesus awagamun dimunta naqmo on mataw gibilengo haqad in ya iqeman bolta. Teq ya mat inad awaz meqinta iyim gamuk wizwazimmo gibilenaiqta nazaq ya

ihol anan a hi bilaqdaiq. Na ezaqgo luweq ya nazaq gamuk wizwazeq bilaqsa mataw gidek sirirsa in ya iqezmo anan helmo haqad teq in Kraisa ago kruse anadin a hi emad ago zaway asit a hi loyin daqay na ago iyan.

God ago zaway na Kraisa-mo

¹⁸ On mataw God ago maror asan ban osayta na in timeqniyim moqgo danteb osayta. Nazaq iyan ya Yesus awagamun dimunta gibilensa in Kraisa ayib momta na agamukan huritsa in gamuk agadanta nog iyaq. Sa i on mataw God i gilumsi-him giwaaqta na i gamuk na huritsa in God ago zaway awaz meqin diqta in amalib i giwaaqta na nog iyaq.

¹⁹ God ago marib in gamuk araq kazaq bilam, Ya mataw gigo ginad awaz meqinta na bayid woqsa ya mataw gimaqbel inaqa na ginad tuwaleboldaiq ham. *Aisaya 29.14*

²⁰ Nazaq iyan mat anad awaz meqinta na in ezaq haqdaq? Ad mat suleq kabemmo amta na in naga gamukin bilaqdaq? Ad mataw gamukib an wolgo hurit kemiyta na in gamuk ezaqta i gibilen daqay? God in og ka ago mataw ginad awaz meqinta nagan bunmo giqeman in mataw ginad haiqta nog tiqiyay.

²¹ God-mo anad awaz meqin diqta. In anad em hasimmo mataw gidanin qwayan in ginad awaz meqinta amalib God nagun yo hiqiyayta. Na ezaqgo God in on mataw gimen dante kazaqta emnan anad bilam. In i kabibiy mataw giqeman i in ago gamuk ahuritan araq diqta na amalib

on mataw gibilensa in huritad anan helmo haqsa God in gilumsihim giwaqaqta.

²² Ne ginad emiy. Juda on mataw daq azawayin inaqta ahol waqnan atoranmo bilaqayta. Sa ta Grik on mataw in og ka ago nagah bunmo alulin nagunayta.

²³ Ta teq i gamuk kazaq on mataw na bunmo gibilenauq. Krais ayib dom wolani momta haqauq. I nazaq gibilensa daq nawa na in daq zawayta nog a hi iysa Juda on mataw i gigo gamuk na anan helmo haqnan ginadnad diq emayta. Sa Grik on mataw gamuk na huritsa in bilaqne gamuk agadanta nog iyaq.

²⁴ Ari God on mataw gililewunta na bunmo, Juda on mataw asor teq Grik on mataw asor inaqmo, in i gigo gamuk na huritim ginad emay, God ago zaway teq in anad awaz meqinta na Krais-mo ago hib ulal tiqiy bugaqta haqay.

²⁵ Na ezaqgo God ago gamuk ahuritan agadan nogta na in mataw gigo ginad awaz meqinta uriyamaqta. Sa God ago daq azawayin haiqta nog na in mataw gigo zaway uriyamaqtamo.

²⁶ Ya imaqbaban, kwaziqmo God ne gililewunan ne in ago maror aduganib gwahtiqliyta na ne anadin ta emiy. Kam nab og ka ago mataw marorta na teq mataw ginad awaz meqinta na teq mataw gibin inaqta na kabemmo ne nenaq a hi gwahtiqliy.

²⁷ Na ezaqgo God in og ka ago mataw ginad awaz meqinta mebay negnan haqad in mataw ginad awaz meqin haiqta nagan gilumim giwam. Ad in og ka ago mataw zawayta na mebay negnan haqad in mataw giwaz meqin haiqta na gilumim

giwammo.

²⁸ God in on mataw og kab gibin haiqta teq mataw ginan Meqinta haqayta teq ginan Samanta haqayta naqmo gilumim aholyon giwamta. Daq na amalib in mataw gibin inaqta na giqeman in bilaqne mataw samanta gibin haiqta nog tiqiyiy.

²⁹ Nazaq iyan mat araq in yaqmo ag haqad God ameb ahol abin a hi iluwdaq.

³⁰ Haiqqam. God-mo ne giqeman ne Krai Yesu ago hib soqotim osayta. Ossa Yesu-mo in anad awaz meqinta igsa i ginad inaq iyim osauqta. Teq Yesu-mo abin titnonta i giholib ussa i God ago on mataw tawonta iyim osauqta. Teq Yesu-mo i gizayan i God agota iyim osauqta.

³¹ Nazaq iyan God ago marib gamuk araq bilamta nazaq i emuq. In bilam,

Mat inmo ahol abin tiqiluwnan haqad teq Iyahta
in ulumsihta naqmo ago in ahol abin
iluwan ham. *Jeremaya 9.24*

2

Pol in Korin gigo ginad helta na anan bilam

¹ Ari ya imaqbaban, ya ne gigo hib lehim God ago gamuk alulin ulilemim usta na gibilenad kam nab ya inad awaz meqinta amalib gamuk akamoy moyin inaqta a hi neg.

² Kam nab ya inad awaz meqinta kabemmo gibilennan ituw hiqiyta. Ya Yesu Krai ayib dom wolani momta naqmo amomo gibilendaiq haqad ya inad emta.

³ Inad emim ya gamuk na ne gibilendaiq haqad ne gigo hib lehim ya igo zaway haiqmo osad ya rabad ihol harara nem naqmo hiqiyyaqta.

⁴ Ad ya Yesus Krai awagamun dimunta na gibilenad yaqmo igo zaway teq ya inad awaz meqinta amalib ya ne ginad eman a hi buliy. Haiqgam. Ya God ago Bugaw Dimunta ago zaway naqmo amalib gibilenta.

⁵ Nazaq iyan ne matmo araq ago anad awaz meqinta huritim ginad buliyim Yesus anan helmo a hi haqiy. Haiqgam. God anad ne inmo ago zaway naqmo ahol waqad Yesus anan helmo haq daqay haqad in ago zaway nazaq ne giqisihunta.

God ago Bugaw Dimunta naqmo i ginad eman hastitayaqta

⁶ Helmo, God ago on mataw gihol awaz meqniysa ginad tizilimta na in i gigo gamuk huritsa i bilaqne mataw ginad awaz meqinta gamuk bilaq nog iyauqta. Ta teq i gigo gamuk na in og ka agota a haiq. Ad in og ka ago mataw marorta gamuk bilaqayta nazaq nog a haiqmo. Mataw marorta bunmo in osim tihiqiyayta.

⁷ I God ago anad awaz meqinta naqmo i bilaqauqta. Na in kazaq. Kwaziqmo God og ka a hi emadmo in i gimen dante emid i inaq dimunmo osamta haqad in anad amta. Anad emim in anad awaz meqinta na ulileman mataw a hi hurit yaqay.

⁸ Nazaq iyan og ka ago mataw aseseqta bunmo in God ago anad awaz meqinta na ago ginad a hi em hasiy. Haiqgam. Mataw aseseqta nagan in God anad ulilemabta na alulin hurit kemeq teq

in Mat Iyahta abin teq ahol anuwan ayahta inaq uliq Heven-ib osim bolta na waqeq ayib dom a hi wol nagiy.

⁹ God ago marib gamuk araq kazaq bilam, On mataw God anan ginad bilaqayta na God in gimen os araq dimun diqta tuwastitayan usaq ham. Teq mat araq diq in ameb os dimunta na asit ahol a hi wamta ham. Ad mat araq diq os dimunta na ago anad a hi em hastamo ham. *Aisaya 64.4*

¹⁰ Ta teq God in ago Bugaw Dimunta eman bolim nagah mataw gimeb ulilemim usaqta nagan in i tigiqisihunaqta. Na ezaqgo Bugaw Dimunta in nagah bunmo ulilemim usaqta na ahol waqta. Ahol waqad in God ago anad awaz meqinta akas-naknib ulilem naqmo hiqiyim usaqta na inaqmo in ahol waqtaqta.

¹¹ Na in kazaq. Mat araq anad emsamo mat ta araq in anad na huritdaq e? Na haiqgam. Mat na awitan amuganib usaqta naqmo in anad na huritaqta. Ad nazaqmo God anad emsa mat araq diq in anad na a hi huritaqta. God ago Bugaw Dimunta naqmo in God anad huritaqta.

¹² Ne ginad emiy. I bugaw araq og kab osim bolaqta na a hi wawta. Haiqgam. I Bugaw Dimunta God ago hib osim bolaqta naqmo i tuwawta. Waqan in i ginad eman hastitayan i God ago os dimunta in samanmo igaqta na ago tuhurit kemaqta.

¹³ Hurit kemim i God ago os dimunta naqmo agamukan on mataw gibilenauqta. Teq gamuk dimunta nawa i bilaqauqta na i og kab mataw ginad awaz meqinta gigo hib a hi wawta. Haiqgam.

Bugaw Dimunta inmo anad dimunta na igsa i God ago os dimunta na agamukan bilaqauqta. Bilaqsa mataw giduganib Bugaw Dimunta usaqta naqmo in huritim ginad em hasayta.

¹⁴ Mataw giholib Bugaw Dimunta a hi usaqta na in ginad soqotim usaqta. In ginad a hi hastitaysa in God ago nagah dimdimunta na anan helmo a hi haqayta. In nagah nagan agamukan huritsa in bilaqne gamuk agadanta alulin haiqta nog iyaq. Mataw na in Bugaw Dimunta giholib haiqgam iyim in gamuk na a hi ulum kemim ginad a hi em hasayta.

¹⁵ Ari mataw giholib Bugaw Dimunta usaqta na in nagah bunmo ulum kemim ginad em hasayta. Sa mataw God ago Bugaw Dimunta inaq a hi luwayta na in mataw ginad em hasayta na a hi gilum kem daqay.

¹⁶ Na ezaqgo God ago marib gamuk araq kazaq bilam,

Nog diq Iyahta ago anad bunmo tuhurit kemim teq in suleq ta araq muturta ugta? ham.

Aisaya 40.13

Teq Bugaw Dimunta in i Kraiss anad gibilensa i hurit kemaqta.

3

Mat Yesus ago on mataw gimen kabiy emaqta na in God-mo ago kabibiy mat

¹ Ari ya imaqbaban, kwaziqmo ne Kraiss aholib soqotim inaq ossa ya ne gibiysa ne God ago Bugaw Dimunta anad muzinayta nazaq nog ya

a hi gibiyaiq. Nazaq iyan ya ne gamuk gibilenta na bilaqne mataw gigem kwaziqta anad muzinayta ya gibilen nog iy. Kam nab ne gigem kwaziqtab os tutad ne Krai ago daq dimunta emgo ne bilaqne onminta nog iyim ginadnad emad os yaqay.

² Ossa ya ne didaq atoranta negsa ne a hi neq yaqay. Haiqgam. Ne didaq atoranta neqgo hiqiya ya sus negsa ne neq yaqay. Ad muran kam kab ne didaq atoranta neqgo gigem awaz a hi meqniyaqmo.

³ Na ezaqgo ne gigem kwaziqta ago daq na ne muz tutsa iyan. Ne gilikmanib mataw an anan gigem meqniya an wadayta. Daq nawa ne emayta na in gigem kwaziqta naqmo agota. Teq ne gigem kwaziqta ago anadta naqmo ne muzinad ne mataw ogibta daq em nog tiqiyay. Nazaq a haiq e?

⁴ Ad mat araq bilaqaq, Ya Pol ago dauhibta haqaq. Sa mat araq bilaqaq, Ya Apolos ago dauhibta haqaq. Daq nazaq ne emad ne bilaqne og ka ago matawta nog a hi iyay ye?

⁵ Ne ginad em hasiy. Apolos in naga matin? Ad yaqmo Pol ya naga matinmo? Yaqyow Apolos inaq i giger God ago kabibiy mataw samanta. Iyahta kabiy i gibenab amta naqmo i emsa ne Krai anan helmo haqiyta.

⁶ Ya God ago didaq amagin kabiyab leyan teq Apolos bolim yuw uqta. Teq God-mo didaq na eman in kabiyab gwalim anon amta.

⁷ Nazaq iyan mat didaq amagin kabiyab leyaqta na abin haiqta. Sa mat didaq ahokan gwalsa yuw ugaqta na abin haiqtamo. God inmo didaq

kabiyab eman gwalim anon emaqta. Nazaq iyan inmo amomo abin inaqta.

⁸ Mat didaq amagin kabiyab leyaqta na teq mat didaq amagin yuw ugaqta na in giger ginad amulikmo iysa in garabmo God ago kabiy emayta. Teq abeb in gigo kabiy na amenin waqad in bunmo gigo kabiy ahunibmo naw na tuwaq daqay.

⁹ Na ezaqgo i God ago kabibiy mataw kabiy garabmo emauqta. Sa ne bilaqne God ago kabiyab didaq leyan gwalaqta nazaq nog. Ad ne bilaqne God aholyon bit wazan eramta nazaq nogmo.

Mat Yesus ago on mataw gimen kabiy emaqta na in bilaqne mat bit emaqta nazaq nog

¹⁰ God agem dimunta yagad in ya iqeman ya ne gigo hib lehim Yesus awagamun anononmo gibilen, bilaqne mat bit emaqta wizwazimmo bit alulin emaq nazaqmo. Ya bit alulin na tiqeman teq mat araq lehim yaqgo kabiy na amalib bit anon wazan tiqeraqay. Teq mataw bit akabiy an emayta na bunmo ginad em haseq teq in yaqgo kabiy na amalib bit anon emiy.

¹¹ Na ezaqgo mataw bit alulin amo amo a hi em daqayta. Haiqqam. Bit alulin amulikmo usaqta na Yesus Krais-mo.

¹² Teq bit alulin amulikmo nab mataw asor gol amalib bit anon wazayta. Sa asor silva amalib bit anon emsa asor gig dimdimunta anawun ayahmota gimalib bit anon wazayta. Teq asor ay amalib bit anon emsa asor rey amalib bit anon wazayta. Sa asor tuqir amikmikta amalib bit anon emayta.

13 Ari abeb Iyahta ta boldaqta akamnib nab mataw bunmo gigo kabiy ulal tiqiydaq. Kam nab faq in mataw gigo kabiy bunmo oysa in naga kabiyani diq emiyta na ulalab tugwahtiqdaq. Faq naqmo kabiy bunmo oyworsa noggo kabiy tuteqmo usdaqta na teq nog kabiy samanta amta na ulal iysa i ahol tuwaq kemam.

14 Mat araq bit alulin na amalib bit anon awaz meqinta emid teq faq na a hi oydaqta. Ad in kabiy dimunmo amta na ago amenin dimunta tuwaqdaq.

15 Ari kabibiy mat araq bit alulin na amalib bit anon awaz meqin haiqta emid teq faq na bo oy bugid mat na ago kabiy bunmo tihiqiy bugdaq. Teq mat na a hi moqdaq. Bilaqne mat ago bit faq oysa in eraqim ago nagah bunmo hulosisim asan ban tukim lehim a hi moqaqta nazaq nog.

God ago bit diq na negmo

16 Ne bunmo bilaqne God ago bit nog ne osayta. Sa God ago Bugaw Dimunta bolim ne giduganib osaqta. Na ago ne ginad a hi em hasay ye?

17 God ago bit na tawon diqta. Nazaq iyan mat araq God ago bit na meqin tonid God in mat na timeqin tondaqmo. Teq God ago bit na negmo.

I mataw og kabta gibin hi iluwuq

18 Ne gihol hi kat ugiy. Ne gilikmanib mat aw nog bilaqaq, Ya og ka ago daq bunmo ago tuhurit kemta haqqaqta na in anad em hasan. In anad awaz meqinta na asit a hi ulumsihdaq. Ari in anad buliyeq Yesus awagamun anan helmo haqsa ta mataw og kabta in anan agadan haqsa nab teq in mat anad awaz meqinta tiqiydaq.

19 Na ezaqgo og kab mataw ginad awaz meqinta na bunmo in God ameb mataw agadanta nog iyahta. God ago marib gamuk araq kazaq bilam, Mataw ginad awaz meqinta na gimileq iyad God aban emeq tuknan tonsa teq haiq ham. God in mataw na gigo daq katiyta naqmo amalib gidanin qwayim giwazaqta ham.
Job 5.13

20 Teq God ago gamuk kazaq bilammo.

Og ka ago mataw ginad awaz meqinta na in giholyon dante wastitaynan haqad ginad emsamo Iyahta in ginad na huritaqta ham. Huritad in anad emaq, Mataw aseseqta ginad na in saman diqta haqaq ham. In ginad na anon araq a hi emdaq haqaq ham.
Buk Song 94.11

21 Nazaq iyan ne og kab mataw aseseqta gibin hi iluwiy. Na ezaqgo God ago nagah dindimunta bunmo in ne bunmo gigo tiqiyim usaqta.

22 Yaqmo Pol ya ne bunmo gigota. Sa mataw giger Apolos ayow Pita inaq in nazaqmo ne bunmo gigotamo. Teq og ka bunmo teq ne kayeqmo os daqayta na teq ne moq daqayta na teq daq muran kam kab gwahtiqdaqta na teq daq abeb teq gwahtiqdaqta nagan bunmo in ne bunmo gigo tiqiyim usaqta.

23 Sa ne bunmo Kraiss agota iysa Kraiss in God ago iyaqtamo.

4

Iyahta inmo ago kabibiy mataw gilum kemaqta

¹ Ne i ginan ginad kazaq emiy. I Kraiss ago kabibiy matawta haqiy. Teq i gigo kabiy na i God ago gamuk alulin ulilemim usta na wamuzad i wastitayimmo mataw gibilenauqta haqiy.

² Teq kabibiy mat dimunta daq kazaq emaqta. In ago ayahta anad usaqta na tiqem bugaqta.

³ Ya Kraiss ago kabibiy mat araq nazaqta teq yaqmo ihol a hi ulum kemaiqta. Nazaq iyan ne yaqgo daq ulum kemayta na ya inadib nagh amikta iyaq. Ad mataw og kabta in hazizirib yaqgo kabiy ulum kema ya daq na loyinsa in nagh amiktamo.

⁴ Ya ihol loyinsa ya daq araq ananin waqdaqta haiqqam. Teq yaqmo ihol anan mat titnonta haqad nazaq ya a hi bilaqdaq. Iyahtaqqmo teq ilum kemeq inan bilaqdaqta.

⁵ Teq in on mataw hazizirib gilum kemaqta na akamun teqmo. Nazaq iyan Iyahta a hi bolsamo ne yaqgo kabiy hi ulum kemiy. Iyahta boleq teq in nagh bunmo ulilemim romriqab usaqta na waqeq saw anuwaniq emid ulal tiqiy bugdaq. Ad in mataw bunmo ginad ulilemim usaqta na emid ulalab tugwahtiqdaqmo. Kam nab God in on mataw kabiy dimunmo emiyta na gibin tiqiluwdaq.

On mataw uliq Korin-ibta na in gimo gihol abin iluw yaqay

⁶ Ya imaqqaban, ya ne gilumsihnan haqad ya Apolos anan teq yaqmo ihol anan nawa ne tigibilenta. Ne i gigo hib suleq waqad ne God ago gamuk mar tonan usaqta na itiyoneq daq ta asor muturta inaqmo a hi em daqay haqad ya nazaq

bilayta. Ne nazaq emad teq ne mat araq abin iluwad mat ta araq abin wazid a hi woqdaq.

⁷ Ya iyogniz, ne ezaq diq? Ne i mataw bunmo nog a haiqta ye? Ne gigo nagah bun diqmo God abenab a hi waqiy ye? Helmo, nagah bunmo ne wazayta na ne God abenab waqiyta. Nazaq iyan nagaqgo ne gihol abin iluway? Ne gigo nagah dimunta nagan negmo gigo zawayib waqiyta ye? Haiqgam. God nagah nagan samanmo ne nagta.

⁸ Ne God ago nagah dimdimunta na teko waqan in tigiynin bug daqagya. Ad nagah bunmo ne amalib dimunmo os daqayta na ne gigo inaq tiqiyiy daqagya. I ne a hi gilumsihsa ne gimomo gigo zawayibmo king nog tiqiyim osay-ya. Sa i haiqgam daqag. Helmo, ya inad ne king diq iyeq os nagiya haqaiq. Osad teq ne i giqemid i inaqmo king iyeq ne nenaq os nagtamo haqaiq.

⁹ Teq haiqgam. On mataw og kabta teq an-gelo inaqmo in i Aposel gibiyad i afaqan amo amo meqin diq sorsa in i gibiy ninunad gifaqin hunegayta. Nazaq iyan ya inad emaiq, God in i Aposel giqeman i abeb diq iyim osauqta haqaiq. I bilaqne mataw gigo hazizir meqniyan in ginol emgomo iyim osayta nazaq nog i osauqta haqaiq.

¹⁰ I Aposel Kraiss abin sorad a luwsa mataw i ginan agadanta haqay. Teq negmo Kraiss aholib soqotim osad ne bilaqne mataw ginad awaz meqinta daqagya. I Aposel gigo zaway haiqta. Teq negmo gigo zaway ayahmo daqagya. Mataw i Aposel gibilawunad gihin wazan woqsa in negmo giwazinad gihin iluwayta daqagya.

¹¹ I Aposel mebmemo kabiy waqim bo muranmo i gigemnan moqad giziyan maysa i os-

auqta. I gigo tubusan misiramta naqmo amalib i gihol sihenim luwauqta. Sa mataw i haresmo ginolsa i begbeg nog iyim uliq saw bunmo luwauqta.

¹² I giholtuw bulad kabiy ayahmo emsa i gihol husisiqaqta. Sa on mataw i gibilawunsa i amenin emim nan dimdimunta amalib gidimun tonauqta. In i gimuzad gimeqin tonsa i giqezmo hiqiyim afaqan nagan bunmo sorad a luwauqta.

¹³ Mataw i gigilehunan bilaqsa i amenin emim kiskismo gibilenauqta. On mataw i gibiysa i saman diqta bilaqne didaq asan a le ban meqintab hunegayta nazaq nog iyauqta. I mebmebmo kabiy wawta nab iyim bo muranmo mataw bunmo gimeb i bilaqne nagah meqinta anumlan inaqta nog iyim osauqta.

Korin on mataw Pol asen muzad daq emgo in gibilan

¹⁴ Teq ya mebay negad gamuk nawa na a hi mar ton. Ne yaqgo onminmo diq haqad ya ne ginan inad bilaq gigayinsa ya ne ginad wastitaynan gamuk na mar ton.

¹⁵ Ne ginad emiy. Ne gigo hib Kraiss ago mataw 10,000 nazaq ne giwamuz daqayta iyid teq in gilikmanib ne gimam araq ya nogta haiq iydaq. Helmo, Kraiss Yesus aduganib ya ne gimam nog iyim osaiqta. Ya Yesus awagamun dimunta gibilenan ne helmo haqim yaqgo onmin tiqiyiyta.

¹⁶ Nazaq iyan ya atoranmo kazaq ne gibilenaiq. Ne ya isen muzad ya daq em nogmo ne emiy haqaiq.

¹⁷ Daq alulin naqmo ago ya Timoti eman ne gigo hib lahta. Ya in inaq Iyahta aholib soqotim osad in yaqgo amun nog iysa ya in anan inad diq bilaqta. Teq in Iyahta anad muzin bugad ago kabiy anononmo emaqta. Timoti leheq ne ginad waz eraqsa ya Krai Yesu aholib soqotim in anad muzinad daq dimdimunta emaiqta na ago ne anadin a ta em daqay haqad ya in eman ne gigo hib lahta. Yaqgo daq na ya on mataw Yesu ago nan huritayta na gidauhan bunmo giqisihunad asuleqin gibilenaiqta.

¹⁸ Ne gigo asor ya inan ginad emay, Pol bo a ta hi gibiydaq haqay. Haqad in igmo ag haqad ya iqez tuqothasay.

¹⁹ Teq haiqqam. Iyahta anad bilaqid ya ne gigo hib hidmo tilehdaiqta. Teq ya mataw gihol abin iluwayta na gigo nan huritnan a hi lehdaiq. Haiqqam. Ya bole mataw na gigo zaway ahol waq kemgo haqad ya nawa lehdaiqta.

²⁰ Na ezaqgo God ago maror in gamukmo amalib og kab gwahtiqim a hi usaqta. Haiqqam. In God ago zawaymo amalib gwahtiqim usaqta.

²¹ Ari ya ne gigo hib leheq ya ezaq ne gitondaiq haqad ne ginad emay? Ya yuk wazeq a lehdaiq e? O haiq, ya ne ginan inad bilaqsa ne giyon daq kiskista emdaiq?

**Krais ago on matawta gilikmanib
daq meqinta gwahtiqsa in
tuwastitay daqay**

Daq araq abin meqin diqta Kraiss ago on mataw uliq Korin-ibta na gilikmanib gwahtim

¹ Ari ya ne gigo wagam araq mataw bo ibilenan ya kazaq hurit. Daq an haresmo hureqim inaq usayta na ne gilikmanib usaq haqsa ya hurit. Huritim ya ihol dedibmo ritan. Teq ne gigo hib daq usaqta na abin meqin diq iysa on mataw en ta asor Juda a haiqta nagan in daq nawa ne gilikmanib usaqta na emnan gituw hiqiyayta. Na in kazaq. Mat araq in amam awe waqim inaq usaqta haqiy.

² Ta teq ne igmo ag haqad daq na anamren alowan tonayta. Ne giqukil tartaysa gaq wazad os nagiyta. Sa ne daq anamren na muzid in ne gilikmanib a ta hi os nagta.

³⁻⁴ Helmo, ya inon kab pesanmo osaqta teq ya iwitan in bilaqne ne ginaq osaqta nog iyaq. Ya ne ginaq os nog iyad mat na ago daq meqinta tuqulum kemim ya Iyahta Yesus abinib mat na ayon tibilay. Nazaq iyan ne on mataw Yesus ago nan huritayta na bunmo humab araq emiy haqaiq. Humab emeq ossa ya iwitan ne ginaq ossa i gigo Iyahta Yesus ago zaway i gilikmanib tuqusdaqmo.

⁵ Sa ne daq anamren na waqeq Satan abenab emiy. Emid in santitiy waqad osad teq anad tubuliydaq. Anad buliyid abeb Iyahta ta boldaqta akamnib nab mat na awitan dimunmo tuqosdaq.

Korin on mataw mat daq meqinta amta na baymuzid nenaq ta hi osan

⁶ Ne igmo ag haqad gihol abin iluwayta na in dimun a haiq. Yis asitmo mel deg ayahta inaq

buliyan mel na bunmo huhuw nemaqta. Na ago ne ginad a hi emay ye?

⁷ Pasova akamnib mataw sipsip amidon wol emayta nazaq nog Krai i gimen ahol tamaz nog emim tumomta. Moqan ne bilaqne bret ago yis haiqta mataw Pasova akaruwan inaq neqayta nazaq nog ne tiqiyim osayta. Nazaq iyan ne gilikmanib yis kwaziqta usaqta na suholid lehan. Lehid teq ne bret yis haiqta mutur buliyihta nazaq nog iyeq osiy.

⁸ Pasova akamnib Isrel on mataw in gigo humab na emnan haqad gigo bitab yis kwaziqta usaqta na ginuwim tuhuneg bugayta. Nazaq iyan in daq emayta nazaq nog i emuqmo. God i gidimun tonta na ago i anadin emad i giholib yis kwaziqta na muzad i gigo daq meqinta nagan gileh negad ginad meqinta na i muzid lehanmo. Lehid teq i bret ago yis haiqta nog osad i gimileq a hi iyad gamuk helta adan emad osuq.

⁹ Ya ne gimen sansandek ara q mar tonta nab ya kazaq tibilay. Ne on mataw an haresmo hureqim inaq usayta na giholib hiqiyeq nenaq hi osiy haqad ya bilayta.

¹⁰ Teq ne og kab mataw an haresmo hureqayta na teq mataw nagah haresmo utetayta na teq mataw nagah rin tonayta na teq mataw god katiyta gimen lotu emayta nagan bunmo giholib hiqiyiy nazaq ya a hi bilay. Haiqgam. Ne og kab mataw daq meqinta emayta bunmo giholib hiqiyeq osnan haqad teq ne og ka huloseq ulilib gwaleheq os nagiy.

¹¹ Ari ya gamuk kawa ne gimen mar tonaiqta kab ya kazaq ne tigibilen sireqaiq. Mat bilaqaq,

Ya ne gimaqbab Kraiss aduganibta haqad teq in an alulib hureqim inaq usaqta o in mat araq ago nagah ahol waqad utetaqta o in god katiyta gimen lotu emaqta o in mataw gigilehunana bilaqta o in tutimmo yuw atoranta uluwaqta o in mataw gigo nagah rin tonaqta, mat nazaq amileq iyaqta na ne aholib hiqiyeq inaq araqib hi osiy haqaiq. Osad ne mat na inaq araqib didaq hi neqiymo haqaiq. Haiqmo diq.

¹² Nagaqgo ya mataw God ago maror asan ban osayta na gigo daq ulum kemdaiq? Na yaqgo kabiy a haiq. Ari on mataw God ago maror aduganib osayta naqmo gigo daq ne ulum kemeq giwastitay daqayta.

¹³ On mataw God ago maror asan ban osayta na God-mo teq in gigo daq tuqulum kemdaq. Ari negmo teq God ago gamuk bilamta kazaq ne emiy. Gamuk na bilam, Mat meqinta ne gilikmanib osaqta na ne muzid asan ban lehan ham. *Lo 17.7*

6

Kraiss ago on matawta na maqbab iyeq an hazizirib hi emiy

¹ Ne gilikmanib mat araq in ayow nan tuqugad in ta nagaqgo mataw God ago maror asan ban osayta nagan gimeb gamuk na wastitayay? Doq ton in God ago on mataw tawonta na gimeb afaqan na a hi wastitayay? Mat daq nazaq emaqta na amebay haiqta daqag iyim in daq na emaq.

² Abeb teq God ago on mataw tawonta na in on mataw God gileh ugayta na bunmo hazizirib giqemad gigo daq tuqulum kem daqay. Na ne

ginad a hi emay ye? Ne teq on mataw God gileh ugayta na bunmo gigo daq meqinta bunmo tuqulum kem daqayta. Ta ezaq haqad negmo gigo afaqan amikmikta nagan gwahtiqa ne ulum kemim a hi wastitayay?

³ Abeb teq i angelo hazizirib giqemad gilum kemamta. Na ago ne ginad a hi emay ye? Nazaq iyan i kayeqmo og kab osad i gigo afaqan amikmikta na gwahtiqa igmo ulum kemeq wastitayuq.

⁴ Nazaq iyan ne gilikmanib afaqan an mug nazaqta gwahtiqa ta ezaq haqad ne mataw Kraiss ago dauhib gibin haiqta na gitowun eman in ne gigo afaqan na ulum kemayta?

⁵ Ne daq nazaq emnan gimebay a hi woqaq e? Teq ezaq? Ne mataw Kraiss anan helmo haqayta na gilikmanib gimaqbab giger an mugs ne gigo mat araq anad awaz meqinta afaqan na ulum kemeq wastitaydaqta haiq e?

⁶ Ta teq ne nazaq a hi emayta. Mat araq in amaqqbab araq hazizirib emad nan tuqugaqta. Teq daq na amomo a haiq. Mat na in amaqqbab na waqqim ad le mataw Kraiss anan helmo a hi haqayta na gimeb hazizirib emaqta!

⁷ Ne gilikmanib mataw asor in giyogniz nan negad hazizirib giqemsa ya ne ginan inad emaiq, Ne Kraiss ago daq dimunta na hulosisim tuwoq hasiy haqqaiq. Ne kazaq em nagiy. Mataw ne giholib daq meqinta emsa ne afaqan na hi sor nagiy. Ad in ne gigo nagah rin tonsa ne ananin hi bilaq nagiy.

⁸ Teq haiq. Ne an meqqin tonad an ago nagah rin tonad luwayta. Teq ne mataw asan ban osayta

na gigo hib daq meqinta nazaq a hi emayta. Haiqgam. Negmo maqbabmo nazaq an meqin tonayta.

⁹ Mataw daq meqinta emad luwayta bunmo le God ago maror aduganib a hi gwahtiq daqay. Na ago ne ginad a hi emay ye? Ne gihol hi kat ugiy. On mataw an haresmo hureqim inaq usayta na teq mataw god katiyta ayon lotu emayta na teq mataw an alulib hureqim inaq usayta na teq mataw in gimo gihol zayim mataw ta asor gihol negayta na teq mataw in matawmo an ahol waqad gihol eraqaqta na

¹⁰ teq mataw rin tonayta na teq mataw nagah haresmo utetayta na teq mataw yuw atoranta uluwim gifaqin hulosayta na teq mataw an ag-ilehunani bilaqayta na teq mataw gimileq iyad nagah samanmo waqayta na, on mataw naqanta bunmo le God ago maror aduganib a hikidikmo gwahtiq daqayta.

¹¹ Kwaziqmo ne asor nazaq diq luw yaqayta. Teq God ne gigem tisuhol. Suholim in ne giqeman ne in ago on mataw tawonta tiqiyiy. I gigo God in ne giwaqim Iyahta Yesus Kraisa ago kabiy aduganib giqemim in ago Bugaw Dimunta negan ne gibin on mataw titnonta tiqiyim usaqta.

I gihol in God ago Bugaw Dimunta ago bit

¹² Gamuk araqaq mataw bilaqad luwayta na in kazaq. “I daq bunmo giqemamta na agununin haiqgam” haqayta. Gamuk na in helta teq daq na asor a hi nilumsihdaqta. Helmo ya daq bunmo giqemdaiqta na agununin haiqta teq ya daq araqaq

diq hulosisid in yaqgo ayahta nog iyeq inad a hi hureqdaq.

¹³ Teq gamuk araq mataw bilaqayta na in kazaq. “Didaq bunmo i gigemab woggomo usaqta” haqayta. “Teq i gigem in didaq bunmo ago abanan iyim usaqtamo” haqayta. Gamuk nawa na in helmota teq God in didaq bunmo emid hiqiysa in i gigem emid tihiqiydaqmo. I gihol in an haresmo hureqeq inaq usgo a haiqta. Haiqqam. I gihol in Iyahta anad muzingo usaqta. Sa Iyahta in i gihol wamuzgo osaqtamo.

¹⁴ God inmo ago zaway amalib Iyahta hodhodab wazan eramta. Nazaqmo teq in i giwazid i tiqeraqamtamo.

¹⁵ I gihol in bilaqne Kraiss abensen nog iyim usaqta. Na ne ginad a hi emay ye? Nazaq iyan i Kraiss abensen na waqeq a leheq aw danatabta na inaq tuwastonam e? Haiq kidik!

¹⁶ Ne ginad emiy. Mat aw danatabta inaq usaqta na in aw na inaq gihol amulikmo tiqiyayta. God ago marib gamuk usaqta nazaq. Gamuk na bilam,

In giger gihol amulikmo iyeq tuqos daqay ham.

Jenesis 2.24

¹⁷ Ad nazaqmo mat in Iyahta inaq soqotaqta na in giger ginad gigem amulikmo tiqiyaytamo.

¹⁸ An haresmo hureqim inaq usayta na ne aban diq emeq tuki. Na ezaqgo daq meqinta bunmo mat ahol asan ban gwahtiqim in mat ta araq meqin tonaqta. Ari mat an haresmo hureqim inaq usaqta na inmo ahol meqin tonaqta.

¹⁹ I gihol in bilaqne God ago Bugaw Dimunta ago bit nog iyim usaqta. Na ne ginad a hi emay

ye? God in ago Bugaw Dimunta negan in ne giduganib tuqosaqta. Nazaq iyan ne gihol in negmo gigo a haiq.

²⁰ Haiqgam. God naw ayahmo amalib ne giza-yan ne in agota tiqiyiy. Nazaq iyan ne gihol bunmo God ugad ne gigo daq amalib in abin iluwid ulilibmo gwalan.

Krais ago on mataw an waqayta ago adan anan Pol bilam

7

¹ Ari ne yaqmen sansandek mar tonim nagah anan susumuniyta na ya muran kawa amenin tiqemnan. Ne gigo asor bilaqay, Mat aw inaq a hi usdaqta na in daq dimun haqayta.

² Ta teq an haresmo hureqim inaq usayta na ayahmo diq iysa iyan yaqmo inad kazaq emaiq. Mataw samanmo osayta na bunmo in gigo aw inaq iyiy haqaiq. Sa on samanmo osayta na in gigo mat inaq iyiyimo haqaiq.

³ Teq aw aduw in awe inaq usnan bulonsa awe ahol hi wasihan. Sa aw na in aduw inaq usnan bulonsa aduw ahol hi wasihanmo.

⁴ Aw na ahol inmo agota a haiq. In ahol na aduw agota. Ad nazaqmo mat na ahol inmo agota a haiqmo. In ahol na awe agota.

⁵ Mat awe inaq usnan haqsa awe hi hulosan. Sa aw aduw inaq usnan haqsa aduw hi hulosanmo. Ari in giger God amomo anadin emad inaq gamuk emnan haqad an adugan wazeq teq in gihol tuwasih daqay. Wasiheq osad in an kam ugiyta na le tihiqiyid in araqib a ta us daqay. Luweq

in gihol sisaqmo wasiheq luwsa Satan bo tigungum waqdaq. Gihum waqsa in gihol atoranmo eraqsa in Satan aqez othasgo biyab a hi iy daqay.

⁶ Teq ya ne gibe yahad ne mataw bun diqmo on giwaqiy nazaq ya a hi bilaqaiq. Naqmo ne asor gihol wasiheq samanmo osgo biyab a haiqta haqad ya an waqgo ne gibilenaiq.

⁷ Ya inad ya samanmo osaiqta kazaq ne bunmo os nagiyta haqaiq. Teq God in mataw naw amo amo negsa mataw bunmo giholib God ago naw araq araq usaqta. Mat araq naw araq waqsa ta araq in naw araq waqta.

⁸ Ari on mataw an a hi waqayta na teq on waburta na ya kazaq gibilenaiq. In an a hi waqad samanmo ya nogmo os daqayta na in dimun diq haqaiq.

⁹ Ta teq in gihol eraqsa in wasihgo gigo zaway hiqiytaqta na in an tuwaq daqay. Mat aw inaq an waqayta na in daq dimunta. Ari in samanmo osad gihol atoranmo eraqdaqta na meqin.

¹⁰ Teq on mataw an tuwaqiyta na ya kazaq ne gibilenaiq. Ad yaqgo gamuk ka ya inadibmo a hi gibilenaiq. Iyahtaqmo gunun bilamta na ya ne gibilenaiq. Aw mat tuwamta na in aduw hi hulosan haqaiq.

¹¹ Ari in aduw huloseq le samanmo osad in mat ta araq muturta hi waqan. Teq in samanmo os haiq in muleqeq le aduw inaq an anobun wastitayeq araqbmo a ta osiy. Ad nazaqmo mat in awe a hi muzdaqmo.

¹² Ari on mataw ta asor na bunmo ya kazaq diq ne gibilenaiq. Teq gamuk kawa ya bilaqdaqta ka in Iyahta aqez a haiq. Ka yaqmo inadta ya

bilaqnan. Kraiss ago mat araq awe in Iyahta anan helmo a hi haqaqta teq in aduw inaq osnan anad bilaqsa, mat na in aw na hi muzan.

¹³ Ad nazaqmo aw araq aduw in Kraiss anan helmo a hi haqaqta teq in awe inaq osnan anad bilaqsa, aw na in aduw hi hulosan.

¹⁴ Ne ginad emiy. Mat helmo a hi haqaqta na in awe helmo haqaqta na inaq ossa God ago gunun in giger giqitiyonim usaq. Ad nazaqmo aw helmo a hi haqaqta na in aduw helmo haqaqta na inaq ossa God ago gunun in giger giqitiyonim usaqmo. Na haiqqam iyid ne gigo onmin God ameb gibusirinan inaq iy nagiyta. Teq haiq. In God ago gunun ahaqenib iyim tuqosaymo.

¹⁵ Ari mat helmo a hi haqaqta na in awe hulosan in tuhulosdaq. Sa aw helmo a hi haqaqta na in aduw huloseq lehnan in tilehdaqmo. Afaqan na on mataw helmo haqayta na gigo afaqan a haiqta. In gunun a hi itiyonayta. Teq God anad mat awe inaq zib alowab os daqay haqad in ne gililewunan ne in ago maror aduganib gwahtiqliyta.

¹⁶ Aw ni ninad a hi emaq. Ni ningo mat daq kiskista isihunsa in Yesus anan helmo haqid God ulumsiheq ta waqdaq o haiqta na ago ni a hi hurit. Sa mat ni nazaqmo. Ni ningo aw daq kiskista isihunsa in Yesus anan helmo haqid God ulumsiheq ta waqdaq o haiqta na ago ni a hi huritmo.

God i giqeman osauqta nazaqmo i os tutuq

¹⁷ God i bunmo giyon bilaqan i os araq araq waqim osauqta. Nazaq iyan i ezaq iyim ossa

Iyahta i gililewunta nazaqmo i osuq. Gunun ka ya Yesus ago on mataw gidauhan bunmo gigo hib emaiqta.

¹⁸ Mat araq ahol abatan asan tuqurotan teq God lilewunta ye? In asan urotta na hi ulileman. Teq mat araq asan a hi urotsamo God lilewunta ye? Mat na asan urotgo anad ta hi eman.

¹⁹ Mataw gisan urotayta ago adan na in nagah diq a haiq. Teq mataw gisan a hi urotayta na in nagah diq a haiqmo. Ari mataw bunmo God ago gunun muzin bug daqayta naqmo in heltaqmo.

²⁰ On mataw bunmo ezaq iyim ossa God gililewunta nazaqmo in tuqos tut daqay.

²¹ Ni kabibiy mat samanta iyim ossa God nililewunta ye? Ni na ago afaqan hi iy. Ari ni ninmo nihol anawun emeq ni samanmo dimunmo osdaqta ago adanteqin araq ahol waqeq teq na ni muz.

²² Teq mat nog in kabibiy mat samanta iyim ossa God lilewunta, mat nazaqta na in Iyahta ago mat tiqiyim in ameb samanmo tiluw osaqta. Ad nazaqmo mat dimunmo samanmo luwsa God in lilewunta, mat nazaqta na in Krais ago kabibiy mat tiqiyim osaqta.

²³ God naw ayahmo diq amalib ne gizayta. Nazaq iyan ne ginadibmo mataw ta asor gi-haqenib gihol emeq in gigo kabibiy mataw samanta nog iyeq hi osiy.

²⁴ Ya imaqbaban, ne ezaq diq iyim ossa God gililewunta nazaqmo ne in ameb os tutiy.

Pol in on mataw an a hi waqayta na gimen gamuk bilam

²⁵ Ari on mataw an a hi waqayta na, ya iholib Iyahta ago gunun araq gibilendaiqta haiqqam. Teq Iyahta ya inan anad meqniysa ban yagan ya in ago mat gamuk helta bilaqaiqta iyim iyan ya inadta ka tigibilennan.

²⁶ Muran kam kab afaqan aseseqta gwahtiqa iyan ne an a hi waqad samanmo osayta na in dimunmo. Ne nazaqmo os tutiy.

²⁷ Ari ni aw tuwaqsun ni muzgo ninad hi em. Teq ni aw a hi wamta na ni aw nagungo ninad hi emmo.

²⁸ Mat ni aw tuwamta na ni daq meqinta a hi emaq. Ad aw ni mat tuwamta na ni daq meqinta a hi emaqmo. Teq on mataw an tuwaqiyta na in afaqan aseseqta giholib tiloyin daqay. Nazaq iyan ya inad afaqan na ne giholib hi gwahtiqa haqad ya kazaq ne gibilenaq.

²⁹ Ya imaqbaban, yaqgo gamuk naway na alulin in kazaq. Kam in siqim tiqiy. Nazaq iyan ne kam muturta teq gwahtiqaqta na anadin emsa og ka ago daq amo amo na ne ginad hi wamuzan. Haiqqam. Muran teq abeb on mataw an tuwaqiyta na in bilaqne an a hi waqiyta nog iyeq osiy.

³⁰ Teq mataw gaq wazayta na in bilaqne a hi gaqayta nog iyeq osiy. Sa mataw ginad dimniyayta na in bilaqne mataw ginad meqniysa osayta nog iyeq osiy. Sa mataw nagah kabemmo gizayayta na in bilaqne mataw ginaghan haiqta nog iyeq osiy.

³¹ Sa mataw og ka ago kabiy amo amo emayta na in bilaqne mataw og ka ago nagah anadin a hi emayta nog iyeq osiy. Na ezaqgo og ka awaqan i

gimeb ahol waqauqta ka hiqiyim lehaqta.

³² Og ka ago daq amo amo ne ginad hureqsa ne ginad meqniydaqta na ya ituw hiqiyay. Mat aw a hi waqauqta na in Iyahta ago kabiy naqmo emgo anad bunmo usaqta. Ad in Iyahtaqmo anad emid dimniygo emaqta.

³³ Ari mat aw tuwamta na in og ka ago daq amo amo ginadin emaqta. Ad in ago aw anad emid dimniygo anad usaqta.

³⁴ In nazaq emad in anad giger iyaqta. Teq on gidugniz haiqta teq on baras-barasta nagan in Iyahta ago kabiy naqmo emgo ginad bunmo usaqta. Usad in gisan gimugan inaqmo bunmo Iyahta ugeq in amomo agota iyeq osnan ginad bilaqsa osayta. Ari aw aduw inaqta na in og ka ago daq amo amo ginadin emaqta. Ad in aduw anad emid dimniygo anad usaqta.

³⁵ Ya ne gilumsihgo haqad gamuk ka bilaqaiq. Ya ne gidanin a hi qwayaiq. Haiqqam. Ne wastitayeqmo osad gihol bunmo Iyahta ago kabiy ugiy haqad ya gibilenaiq.

³⁶ Ari mat araq in aw inaq yow tiqemim teq a hi waqauqta na luweq in anad emdaq, Ya aw ka hidmo a hi waqaiqta ka in daq dimun a haiq haqdaq. Ari mat na in aw waqgo anad ayahmo eraqsa in dante araq ahol a hi waqad teq in anad na tumuzindaq. Muzineq in giger an tuwaq daqay. Na daq meqinta a haiq.

³⁷ Teq mat araq in aw inaq yow tiqemim teq in hi waqgo haqad anad amulikmo ussa mat na ahol in anad a hi wamuzdaqta. Ad in ahol eraqta na wasihad in anad emdaq, Ya aw ka inaq yow tiqemta teq ya hidmo a hi waqdaiq haqdaq. Aw

ka in ya iyow nogmo iyeq tuqos tutdaq haqdaq. Haqad in anad na a ta hi buliydaq. Mat nazaqta na in daq dimunta emaqtamo.

³⁸ Nazaq iyan mat in ayow na waqad in daq dimunta emaqta. Teq mat in ayow na a hi waqad in daq dimun diqta emaqta.

³⁹ Ari aw aduw a hi moqsamo aw na in bilaqne aduw inaq am giwazan os nog iyayta. In aduw na huloseq le mat araq a hi waqdaq. Ari in aduw na tumoqid teq aw na anadibmo samanmo tiluwdaq. In mat araq waqnan anad bilaqeq in mat tuwaqdaq. Teq in mat helmo a hi haqtaqta araq hi waqan. Haiqgam. In mat araq Iyahta anan helmo haqtaqta naqmo waqan.

⁴⁰ Teq yaqmo inad kazaq emaiqta. Aw aduw tumomta na in mat ta araq a hi waqeq in anad ayahmo dimniysa tuqosdaq haqaiq. Ad ya inad emaiq, God ago Bugaw Dimunta anad yagsa ya gamuk ka bilaqaiq haqaiq.

Krais ago on mataw god katiyta gimen tamaz akaruwan na tineq daqay o haiq?

8

Pol god katiyta giyon karuw tamaz emim teq neqayta na anan bilam

¹ Ari mataw god katiyta giyon tamaz wazim teq akaruwan neqayta na ago ya tibilaqnan. I bunmo ginad inaqta na ago i tuhurit. Ta teq mataw asor in God ameb daq dimunta emgo ginad tiqem hasim in igmo ag haqad gigo walmataw ginad a

hi em hasayta na giwazan woqayta. Ari mataw an anan ginad bilaqgo ginad tiqem hasayta na in an ulumsihad an agem zaway ugsa in giwaz meqniyim osayta.

² Mat nog bilaqaq, Ya nagah bunmo ago inad tiqem hasta haqaqta, mat na ahol kat ugad in anad a hi diq em hasaqta.

³ Ari mat nog God anan anad bilaqaqta na God in mat na ago tuhurit kemaqta.

⁴ Nazaq iyan mataw asor god katiyta giyon tamaz akaruwan neqayta na ago ya kazaq ne gibilendaiq. Mataw god katiyta gidulan emayta na in nagah hel diqta gidulan a hi emayta. Na i bunmo tuhuritta. Ad God amulikmoqmo osaqta na ago i bunmo ginad tiqem hasauqtamo.

⁵ Helmo, mataw in nagah amo amo kaitab usayta na teq nagah amo amo ogib luwayta na ginan 'I gigo god' haqayta. Haqsa og kab mataw gigo god kabemmo diq iysa on mataw kabemmo in gihaqenib iyim ginan 'I gigo aseseqta' haqayta.

⁶ Ari igmo teq i gigo God amulikmoqmo osaqta. God naqmo in i Gimam iyim in nagah bunmo osayta na gilulin. Sa i in amomo anad muzgomo iyim osauqta. Teq i gigo Iyahta amulikmo osauqtamo. Na Yesus Kraisa mat nagah bunmo giqamta amatin. Inmo i giqeman i kayeqmo osauqta.

⁷ Ta teq Yesus ago on mataw asor in gamuk nawa ya bilayta na ago ginad a hi em hasayta. On mataw na in kwaziqmo god katiyta nagan ginan helmo haqad os yaqayta. Nazaq iyan muran in tamaz akaruwan na neqad ginad emay, Ka god katiyta gigo tamazmo diq i tineqauq haqayta.

Haqad in ginad a hi zilimsamo neqad iyan in ginad meqniysa God ameb gihol afaqan iyaqta.

⁸ Teq nagah i neqauqta na in i giqemid i God agerab a hi loqam. Haiqqam. I karuw na uদিনad gihol a hi meqin tonauqta. Ad i neqauqta na in i a hi gilumsihaqtamo.

⁹ Teq ne asor ginad em hasim osayta na ne gihol waziy. Didaq karuw bunmo neqgomo haqad ne ginad tiqem hasim gunun haiqmo luwayta. Teq luweq ne nagah haresmo neqsa mataw giquatil hidmo tartayaqta na ne gibiyad in ne gisen muzinad teq in God ameb gihol meqin loyin daqay.

¹⁰ Ni nog ninad tiqem hasta na ni god katiyta ago lotu abitnib leheq didaq neqad ossa luweq mat araq aqutil hidmo tartayaqta na tinibiydaq. Nibiysa ni god katiyta ago tamaz adidaqin neqsa in neq nagtamo anad a hi emdaq e?

¹¹ Nazaq iyid teq ni ninad awaz meqinta na in bilaqne gig nog nimaqbab asen tuwoltaydaq. Woltayid ni nimaqbab aqutil hidmo tartayaqta na le tuwoqdaq. Teq Kraiss in mat na inaqmo amen momtamo.

¹² Ni nazaq nimaqbab aqutil hidmo tartayaqta na ago anad helta meqin tonad ni nimaqbab na ago hib daq meqinta tiqemaq. Ad ni nimaqbab ago hib daq meqinta emim ni Kraiss ago hib daq meqinta emaqmo.

¹³ Nazaq iyan yaqgo didaq neq ya imaqbab emid anad helta hullosnan tonsa ya karuw naqanta a ta hikidik neqdaiqta. Luweq ya imaqbab na ameb didaq na neqsa in ya isen muzinad teq in anad helta usaq na tuhulosnan tondaq.

9

Pol Aposel akabiyān emad anawun a hi waqaqta na ago in anad dimniyaq

¹ Ne ya inan ginad ezaq emay? Ya samanmo inadib a hi luwaiqta ye? Ya Aposel a haiqta ye? Ya i gigo Iyahta Yesus ahol a hi wayta ye? Iyahta ago kabiy ya emaiqta na ne giholib anon a hi amta ye?

² Mataw asor ya inan i gigo Aposel nazaq in a hi bilaqayta. Teq negmo yaqgo tuhurit kemim ne ya inan i gigo Aposel nazaq ne a hi bilaq daqay ye? Ya ne gigo hib Aposel akabiyān emsa ne Iyahta ago dauhib gwahtiqiyta. Nazaq iyan ya Aposel iyim osaiqta atowun na negmo.

³ Ari mataw asor yaqgo kabiy ulum kemad inan helmo diq a hi haqsa ya ihol adanin qwayad kazaq diq gibilendaiq.

⁴ Ya iyow Barnabas inaq i Aposel akabiyān emad mataw gigo didaq yuw samanmo waqamta nazaq i gibin a hi usaq e?

⁵ Ad i giqonan helmo haqayta na giwaqeq nenaq uliq-uliqgo luwamta nazaq i gibin a hi usaqmo ye? Aposel asor teq Iyahta Yesus amagniz na teq Pita in giqonan nenaq luwayta nazaq i a hi emam e?

⁶ God ago kabibiy mataw bunmo kabiy emsa mataw didaq nagah negayta. Ta teq ya iyow Barnabas inaq i gimomo teq God ago kabiy emad i ta gihol ulumsihgo akabiyān inaqmo emammo ye?

⁷ Ne ginad emiy. Gavman gigo bab mataw in gigo kabiy amulik naqmo emsa gavman didaq nagh negsa in osayta. Osad in giholyon kabiy araq a hi emayta. Teq mat am wain akabiy an emaqta na inmo ago kabiy na anon waqim neqaqta. Teq mat sipsip giwamuzaqta na inmo sipsip gisus waqim uluwaqta.

⁸ Teq ya matawmo gigo daq anadin emad bilaqaiq e? Haiqqam. God ago maror Moses bilamta na in gamuk nazaq bilaqaqmo.

⁹ Maror na aduganib gamuk araq kazaq mar tonan usaq.

Bulmakau wit akabiy an emad wit bay ninalsa ne atenmos am hi waziy ham. *Lo 25.4*

God in bulmakau-mo ginadin emad gamuk na bilamta daqagya.

¹⁰ Haiqqam. In i matawmo ginadin emad gamuk na bilamta. Nazaq a haiq e? Helmo, gamuk na i matawmo gimenta usaq. Daq alulin nazaq iysa iyan mat og wolaqta na teq mat wit anon giluwiaqta na in ginad emay, Kabiy kawa i emad giholtuw bulauqta ka i teq anon waqeq tineqam haqad in kabiy na emayta.

¹¹ Ari i ne gigemab God ago gamuk didaq anagin nog leyan in gwalim ne giwitan tigilumsihaq. Ta teq nagaqgo i ne gigo hib kabiy emta na anon waqgo ne huload ne i gihol ulumsihgo adidaqan diq ignan nan kabemmo bilaqay?

¹² Mataw ta asor ne gilumsihsa ne in giwazinad gilumsihayta. Ari igmo gibin mataw na gibin uriyaman iyan ne i ayahmo tigilumsih nagiy-tamo.

Teq i le ne nenaq osad i gibin nazaq a hi iluwad i ne gigo nagah araq a hi wawta. Haiqqam. I nazaq emeq i Kraish ahol awagamun dimunta na adanin qwayam haqad i gihol ulumsihgo akabiyan na bunmo igmo emyauqta.

¹³ Mataw Tempel-ib lotu akabiyan emayta na in bit nabmo didaq waqim neqayta. Teq mataw tamaz em abanab tamaz akabiyan emayta na in tamaz akaruwan asor waqim neqaytamo. Na ne ginad a hi emay ye?

¹⁴ Teq Iyahta gunun emim nazaq tibilammo. In bilam, Mataw yaqmo ihol awagamun dimunta na akabiyan emsa in gigo walmataw nagah gihol ulumsihgo naw nog negiy haqad in bilam.

¹⁵ Helmo ya ibin nazaq usaqta. Teq ya adan diq a hi emaiqta. Ad ne ya ilumsih daqay haqad ya gamuk ka a hi mar tonaiqmo. Haiqqam. Ya God ago gamuk dimunta mataw samanmo negnan inad bilaqta. Nazaq iyan ya God ago kabiy na emad ya ne gigo nagah araq diq a hi waqdaiq. Ad ya moqsun o tob ya moqmo tumoqdaiq. Luweq ya ne gigo nagah waqad teq abeb ya God ago gamuk samanmo negta nazaq ya ibin a ta hi iluwdaiq haqad.

¹⁶ Teq ya Yesus awagamun dimunta mataw gibilenaiqta na ago ya mat asittaqmo haqad ihol abin a hi iluwdaiq. God-mo kabiy na yagan ya in aqez othasgo biyab a haiqta. Ya kabiy na a hi emeq ya timeqniydaiq.

¹⁷ Na ezaqgo ya inad bilaqsa kabiy emeq ya naw dimunta tuwaqdaiq. Ari ya ituw hiquysa teq ya kabiy na hulosdaiq e? Haiqqam. God-mo kabiy na yagan ya ihol anadin a hi emad ya inmo anad

muzinad kabiy na emmo tiqemdaiq.

¹⁸ Nazaq iyan ya kabiy na emad naw kazaqmo waqaiqta. Ya Yesus awagamun dimunta on mataw samanmo negaiqta naqmo ya anan yaqgo naw dimunta haqaiqta. Ya nazaq emad ya ihol abin a hi iluwad ya mataw gigo nagah ara q samanmo a hi waqaiqta.

Pol in on mataw bunmo gigo kabibiy mat nog iyim osaiqta

¹⁹ Mat ara q ya izaysa ya in ago kabiy emad a hi osaiqta. Yaqmo inadibmo luwad kabiy emaiqta. Ta teq ya on mataw bunmo gilumsihnan haqad ya in gigo maror ezaqya in muzayta na ahaqenib lehad ya in gigo kabibiy mat samanta nog iyim osaiqta. Ya on mataw kabemmo gihureqid in Yesus anan helmo haq daqay haqad ya daq nazaq emaiqta.

²⁰ Nazaq iyan ya Juda nenaq osad ya in ginogmo iyim osaiqta, ya in gigo asor gihureqid in Yesus anan helmo haq daqay haqad. Ad ya mataw God ago maror Moses bilamta na ahaqenib osayta na nenaq osad ya inaqmo maror na ahaqenib os nog iyaiqtamo. Helmo ya maror kwaziqta na ahaqenib a ta hi osaiqta. Teq ya mataw maror na ahaqenib osayta na gihureqgo haqad ya nenaq osad in daq em nogmo ya emaiqta.

²¹ Ad ya mataw God ago maror Moses bilamta a hi waqiyta na nenaq osad in maror na anadin a hi emayta nazaq nogmo ya osaiqta. Teq ya God ago maror ara q haiqmo diq a hi osaiqta. Krais ago maror in bilamta na ya anadin emad ya maror

naqmo ahaqenib osaiqta. Osad ya mataw nawa God ago maror haiqmo osayta na nenaq osad ya in inaqmo giwaqgo haqad in os nogmo ya osaiqta.

²² Ad ya mataw ginad helta a hi zilimsa giqukil hidmo tartayaqta na nenaq osad ya nazaqmo iqukil hidmo tartayaqta nog iyim osaiqta. Ya mataw na ginad helta emid awaz timeqniydaq haqad ya daq nazaq emaiqta. Ya on mataw en bunmo gigo asor kabemmo giwaqdaiq haqad ya in gigo gunun ahaqenib iyim osad ya in gigo maror ezaqta na ya muzmo muzinaiqta.

²³ Yesus awagamun og saw bunmo awaz meqniyeq usdaq haqad ya iholtuw bulad mataw bunmo gigo kabibiy mat nog iyim osaiqta. Abeb on mataw Yesus awagamun dimunta anan helmo haqad osim moqiyta na in God ago os dimunta waqsa ya naw dimunta na iholyon tuwaqdaiqmo haqad ya nazaq emaiqta.

I atoranmo sibeq le towub iyeq God ago naw dimunta na i giholyon waquq

²⁴ Ne ginad emiy. Mataw sibim le towub gwahtiqayta na gilikmanib amulikmoqmo in le naw dimunta na waqta. Nazaq iyan ne bunmo nazaqmo God ago naw dimunta waqgo haqad atoranmo sibiy.

²⁵ Mataw og kab sibayta na bunmo naw araq meqniydaqta naqmo waqgo haqad in gihol udi-nayta. Ari igmo teq i naw a hi meqniydaqta na ago i gihol udinauqta.

²⁶ Nazaq iyan ya atoranmo sibat ime haresmo a hi lehaqta. Ad ya ibabun inaq an wolad ya iben hunegad a hi wol kireh nemaqta.

27 Haiqqam. Ya ihol in ya inadmo muzdaq haqad ya ihol wazan woqsa in yaqgo kabibiy mat samanta nog iyaqta. Luweq ya Yesus awagamun on mataw kabemmo gibilenid in le naw na waqsa ta ya le liqabmo woqeq naw dimunta na ya a hi waqdaiq haqad.

10

Daq meqinta gilum waqsa i hi woquq

1 Ya imaqbaban, ne Moses ago kamub daq gwahtimta na anadin ta emiy haqad ya gibilenaiq. God in i Juda gisesan bunmo giwaqim teq in onqas eman gehitiqim dan giqisihunsa in lehiyta. Teq in bunmo kamis ayahta na urotsa God in gimen dan emsa in lehiytamo.

2 Mataw na Moses ago hib soqotim aqez huritad in onqas na muzim lehim le kamis ayahta na tuqurotiy. In nazaq emim in bilaqne Moses-mo abinib yuw huzim ago dauhibta nog tiqiyiy.

3 On mataw na bunmo didaq God ago Bugaw Dimunta eman Heven-ib gehitimta na neqiyta.

4 Teq in bunmo yuw Bugaw Dimunta nagta na in uluwiytamo. Saw edob in leh yaqayta nab Bugaw Dimunta yuw emid gigib gwahtiqa in uluw yaqayta. Nazaq iyan gig naqmo in Kraisa i giqeman i kayeqmo os tutauqta na atowun in gigo hib usta.

5 Ta teq God in mataw na gigo asor kabemmo ginan anad a ta hi bilaqsa in ginol eman gisan hares hares saw amatawun haiqtab nagab giqusiy.

6 Daq nagan bunmo i ahol waqeq ginad em hasgo in gwahtimta. I ahol waqad ginad em

haseq teq mataw na nagah meqmeqinta utetiya nazaq i a hi emam haqad.

⁷ Mataw na gigo asor god katiya giyon lotu emiya nazaq ne hi emiy. God ago marib gamuk ara q kazaq bilam,

Mataw na humab wolim didaq neqad yuw uluwim teq in eraqim on nenaq saw zunad osiya ham. *Kisim Bek 32.6*

⁸ Teq mataw na asor an haresmo hureqim nenaq usiya nazaq ne hi emiymo. Mataw na nazaq eman God in kam amulikmo on mataw kuluwmo diq 23,000 nazaq ginol eman moqiyta.

⁹ Teq mataw na asor Iyahta ulum waqiyta nazaq i hi emuq. Mataw na Iyahta ulum waqan nagah ahulinaqta gigo liqiy ina qta kabemmo gwahtiqim gimugan in tumoqiy.

¹⁰ Teq mataw na asor gimot meqniysa nan kabemmo bilaqiyta nazaq ne hi emiymo. In nazaq emsa angelo mataw ginolaqta na lehim mataw na tiginol em bug.

¹¹ Daq meqinta nagan mataw kwaziqta na giholib gwahtiqan muran i in ginadin emad i ginad tiqem hasauqta. Teq i on mataw kam kab osauqta i gihol asawan woltayeq osam haqad in mataw kwaziqta na giwagamun mar ton igiyta. Na ezaqgo nagah bunmo God ago gamuk anan bilamta na in muran kam kab anon tiqemim usaqta.

¹² Nazaq iyan mat aw nog bilaqaq, Ya iwaz meqniyim turaiq haqaqta na in ahol waz naqmo hiqiyen. Luweq in woqdaq.

¹³ Daq gilum waqgo ne giholib gwahtiqaqta nagan in i on mataw bunmo giholib gwahtiqaqta.

Teq God bilamta nazaq in tiqemdaq. In ne gisen baysihsa daq gilum waqaqta na ne giwazid a hi woq daqay. Haiqqam. Daq nazaqta ne giholib gwahtiqa God ne gimen dante araq giqisihunid ne muzad giwaz meqniyeq dimunmo tuqos daqay.

I God diq ayon lotu emad teq i god katiyta giyon lotu hi emuq

¹⁴ Nazaq iyan ya iyognizmo diq, ne god katiyta girabunad tukeq le pesanmo luwiy.

¹⁵ Ne on mataw ginad inaqta iyan ya ne gibilenaiq. Yaqgo gamuk ka negmo huriteq ulum kemiy.

¹⁶ I gog wazim God esey ugim uluwauqta na i Kraiss anedan i giwastitayaqta na ahaqenib lehauqta. Teq i bret orqayim an ugim neqauqta na i Kraiss anon i gilumsihaqta na ahaqenib loqauqtamo.

¹⁷ I on mataw kabemmo bret amulikmo araqib neqad i bunmo gihol amulikmo nog iyim osauqta. Na ezaqgo i bret anabun amulikmo naqmo i bunmo neqauqta.

¹⁸ Ne Isrel on mataw gigo daq anadin emiy. In God ayon tamaz emayta na akaruwan neqad in daq naqmo ahaqenib lehayta.

¹⁹ Teq luweq ne ginad em daqay, Pol anadib god katiyta giyon tamaz emayta na in daq helta daqag haq daqay. Ad god katiyta na in nagah hel diqtaqmo haq daqay.

²⁰ Haiqqam. Ya kazaq bilaqaiq, Mataw God abin a hi huritayta na in god katiyta giyon tamaz emad in naw na God helta a hi ugayta haqaiq.

In bugaw meqmeqinta tamaz na negayta haqaiq. Nazaq iyan ne bugaw meqinta na gihaqenib lehgo ya hulosmo diq hulosaqta.

²¹ Ne Iyahta ago gogib yuw uluwad teq ne bugaw meqinta gigo gogib yuw hi uluwimo. Teq Iyahta ne giwastitayta na adidaqan ne neqad teq ne bugaw meqinta gigo gunun ahaqenib hi loqiymo.

²² Ne Iyahta emid agem meqniydaq haqad ne nazaq kamolmol ug daqay ye? Teq ne gigo zaway in ago zaway uriyaman ne in ago hib daq nazaq em daqay ye?

Tuteqmo i God abin iluwuq

²³ Mataw asor bilaqay, “I daq bunmo giqemamta na agununin haiqqam” haqayta. Gamuk na in helta teq daq na asor a hi nilumsihdaqta. Helmo ya daq bunmo giqemdaiqta na agununin haiqta teq ya daq na asor emsa mataw ibiyad in gigo ginad helta na awaz a hi meqniydaqta.

²⁴ Nazaq iyan negmo gihol amomo anadin hi emiy. Haiqqam, ne gigo mataw ta asor na gillum-sihgo haqad ne in ginadin emiymo.

²⁵ Karuw bunmo maket-ib emayta na ne zayeq tineq daqay. Teq ne karuw na tizaynan ne hi susumuniy. Luweq karuw edob bolta na ago ne susumuneq teq ne ginad meqniydaq haqad ne giqezmo hiqiyeq zayeq neqiy.

²⁶ Na ezaqgo,
Og ka teq nagah bunmo ogib giqusayta na inaqmo
in Iyahta agota. *Buk Song 24.1*

²⁷ Mat Yesus anan helmo a hi haqaqta araq in ni didaq neqgo nililewunid ni ninad bilaqsun ni

lehmo leh. Leheq in naga didaqin nigdaqta na ni neqad hi susumun. Luweq ni susumuneq ninad meqniydaq.

²⁸ Ari mat araq nab oseq era nibileneq bilaqdaq, Ka tamaz katiyta akaruwun haqid teq ni mat na anadin emad karuw na ni hi neq. Ni mat na anadin a hi emadmo karuw na tineqid mat na nibiysa ni daq meqinta em nog iysa in tinibiydaq.

²⁹ Ta teq ne tamaz katiyta akaruwun neqeq negmo gigem God ameb meqniysa ne loyin daqay nazaq ya a hi bilaqaiq. Haiqqam. Luweq ne karuw na neqsa mat ananin bilamta naqmo in ne ginan meqin haqdaq haqad ne hi neqiy haqaiq.

Teq mat karuw ananin nazaq bilaqdaqta araq ya inaq humabub a hi osid ari ya inadibmo karuw na tineqdaq. Doh haqad mat na a hi ossamo ya in anad muzinad karuw agununin haiqta na a hi neqdaq? Haiqqam. Ya tineqdaqta.

³⁰ Ya God esey ugeq teq karuw na neqsa ta nagaqgo mat araq ya inan meqin bilaqdaq? Didaq na ya God esey a hi ugimmo neqaiqta ye?

³¹ Nazaq iyan ne yuw uluw daqayta na teq ne didaq neq daqayta na teq kabiy daq bunmo ne em daqayta na ne God abin wazid eraqgo haqad ne emiy.

³² Ne Juda on mataw teq Grik on mataw teq God ago on mataw Kraiss ago nan huritayta na bunmo ginadin emad ne gigo daq amalib ne in gigo araq diq wazid hi woqan.

³³ Daq ya emaiqta nazaqmo ne emiy. On mataw bunmo ya inan ginad dimniy daqay haqad ya emaiqta. Yaqmo ihol dimun tongo adanteqin ya a hi muzinaiqta. Haiqqam. Ya on mataw kabe-

mmo gilumsihsa in kayeqmo kuluwa-kuluwmo os daqay haqad ya inad em hasimmo pc daq bunmo emaiqta.

11

¹ Nazaq iyan ya Krai asen muzinim daq emaiqta nazaqmo ne ya isen muzineq daq dimdimunta na ne emiymo.

Pol in God ayon lotu emgo adan agamukan bilaqad teq in God ago Bugaw Dimunta ago naw amo amo ginan bilammo

On gifaqin isihim teq God inaq gamuk emayta na ago Pol bilam

² Tutimmo ne ya inad in emad suleq bunmo ya negta na ne waz naqmo hiqiyim osayta. Nazaq iyan ya inad dimniysa ne gibin diq iluwaiq.

³ Teq suleq araq ne ginad em has daqayta na in kazaq. Mataw bunmo gifaqin na Krai-mo. Sa aw afaqin na in aduwmo. Ad Krai afaqin na Godmo.

⁴ Mat afaqin isihim God bulonaqta na in ago afaqin Krai mebay ugaqta. Ad nazaqmo in afaqin isihim God ago nantut bilaqad na in ago afaqin na mebay ugaqtamo.

⁵ Teq aw afaqin a hi isihim samanmo turad God bulonad in aduw mebay ugaqta. Ad in afaqin a hi isihim God ago nantut bilaqad na nazaqmo in ago afaqin na mebay ugaqtamo. Daq nawa na bilaqne in aqensan urot bugim afaqin ureqan

mataw ahol waqad gime a hi bilaqaqta nazaq nog iyaq.

⁶ Nazaq iyan aw araq afaqin isihnan atuw hiqiysa teq in aqensan urot bugeq mat nog iyan. Teq aw na aqensan urotid siqim diq iyid in amebay a hi woqdaq e? Ad in afaqin ureqid abigman ulal iyeq ussa mataw ahol waqad gituw a hi hiqiy daqay ye? Nazaq iyan aw na afaqin isiheq teq God inaq gamuk emsa mataw gime bilaqan.

⁷ God mat eman inmo nog gwahtiqim in God ago zaway teq abin dimunta na atowun nog iyim osaqta. Nazaq iyan mat in afaqin a hi isihdaq. Ari aw in matmo abin dimunta atowun nog iyim osaqta.

⁸ Na ezaqgo aw in mat alulin a haiqta. Haiqgam. Matmo in aw alulinta.

⁹ Ad God in aw anadin emad mat a hi amta. Haiqgam. In mat anadin emad aw amta.

¹⁰ Daq alulin nazaq iysa iyan on in mataw gi-haqenib osayta na atowun in gifaqin isih daqayta. Teq in angelo ginadin emad in nazaq em daqaytamo.

¹¹ Ta teq Iyahta ago dauh giduganib aw mat inaq giholbin giholbin iyim a hi osayta.

¹² Na ezaqgo mebmebmo diq aw in mat ahol asor amalib gwahtimta. An muran mat in nazaqmo aw aqemab gwahtiqaqtam. Teq God in on mataw bunmo gigo gilulin.

¹³ Negmo daq na ulum kemiy. Aw afaqin a hi isihim samanmo God bulonaqta na in daq dimunta ye?

14 I on mataw og kabta gigo daq kazaqmo usaqta. Mat aqensan sisaqmo on giqensan nog iysa mataw ahol waqad gime a hikidik bilaqayta.

15 Ad i ginad emauq, Aw aqensan sisaqta na bilaqne in ago balaw dimunta afaqinib usaqta haqauq. Na ezaqgo God inmo on gifaqin isihgo haqad giqensan sisaqmota na nagta.

16 Ari ne gigo araq gamuk kawa ya bilayta ka geg ugnan haqad in ya iqez ka hurit keman. Ya iyogniz nenaq i on gibilensa in gifaqin isihim teq God inaq gamuk emayta. Sa Kraiss ago on mataw gidauhan bunmo nazaqmo in dante amulik kaqmo muzinaytamo.

Korin on mataw in Yesus anon anedan inaq neqayta adan diq a hi muzin yaqay

17 Ari muran ya gunun asor ne muz daqayta ka ago gibilenad ya ne gibin a hikidik iluwdaiq. Na ezaqgo tutimmo ne bo humab tuwolim osad ne an alowan a hi tonayta. Haiqgam. Ne an meqin tonayta.

18 Ne gigo daq meqinta ya danmeb bilaqdaiqta na in kazaq. Ne Yesus ago dauhibta na ne bo in abinib humab tuwolim osad nab ne gihol huserim dauh amikmikta iyim giholbin giholbin osayta. Ya ne gibin meqinta nazaq huritim ya inad emaiq, Nabag helmo daqag haqaiq.

19 Nabag ne ginad emay, I kazaq gihol husereq giholbin iyeq ossa teq dauh doqag diqta God in ginan anad dimniyaqta na ulal tiqiydaq haqad ne nazaq emayta.

²⁰ Ne daq nazaq emsa iyan ne Iyahta anadin emad adidaqin neqnan humab wolayta na le saman iyaqta.

²¹ Na ezaqgo ne gigo humabub mataw asor hid naqmo didaq waqim neqsa ta asor gigem moqsa osayta. Sa asor yuw atoranta ayahmo uluwad gifaqin hulosaqta.

²² Ne gigo bit haiqqam daqag iyan ne God ago dauh ahumabnib bolim nazaq didaq neqad yuw uluwayta. Ne nazaq God ago dauh gibin emid samanta iydaq e? Ne nazaq Yesus ago on mataw gina haiqta na mebay neg daqay ye? Ya naga gamukin gibilendaiq? Ne nazaq emsa ya ne gibin iluwdaiq e? Hikidik.

²³⁻²⁴ Na ezaqgo mebmemo ya daq Iyahta ago hib wayta naqmo ya ne gibilenta. Mat Yesus waqeq bab gibenab emdaqta kam nab taromab Iyahta Yesus bret waqim God esey ugim teq in orqayim bilam, Ka ya inon ne giyon hulosaqta ham. Abeb ne kazaq emad ya inadin emiy ham.

²⁵ Ad nazaqmo in didaq neqim huload in gog waqim emim bilam, Gog kab ya inedan God ago maror muturta na zaway ugdaqta usaq ham. Abeb ne yuw ka uluw daqayta akamnib ne kazaq emad ya inadin emiy ham.

²⁶ Iyahta nazaq bilaqan muran ne bret na neqad yuw na ne uluwad ne Iyahta i gimen momta na abin eman ulal tiqiyay. Ne nazaq tuteqmo emad ossa teq in abin na mataw gimeb ulal iyeq ussa le in muleqeq ta boldaq.

I bunmo ginad em haseq teq Yesus anon anedan inaq nequq

²⁷ Daq alulin nazaq iysa iyan mat aw nog in Iyahta ago bret na teq in ago gog ayuwun inaq na a hi giwazinad neqeqmo in bilaqne Iyahta wol eman momta nog iyid daq na ago mebay in giholib tuqusdaq.

²⁸ Nazaq iyan ne gigo daq ne emayta na ulum kemeq teq ne bret na neqad gog na ne uluwiy.

²⁹ Mat nagah na a hi giwazinad neqad uluwaqta na in Iyahta anon na ahol a hi waq kemaqta. In nazaq emad in aholyon God ago faq hureqan aholib tubolaq.

³⁰ Afaqan alulin naqmo ago ne gigo asor kabemmo moqad gigo zaway hiqiysa ta asor tumoqiya.

³¹ Ari i gihol ulum kemad daq wastitayeqmo emsa teq God i gilum kemeq ago faq a hi ig nagta.

³² Teq Iyahta i gigo daq ulum kemad in i giwastitaynan haqad faq igaqta. In nazaq i giwastitayeq abeb in on mataw gileh ugiyta na giyon bilaqad gigo daq meqinta amenin negsa i nenaq a hi meqniyam haqad.

³³ Nazaq iyan ya imaqbaban, ne zip tonnan haqad bo humab tuwoleq osad mataw asor teqmo bolsa ne gibaq tuniy.

³⁴ Ad mat aqem moqaqta na abitabmo didaq neqeq teq in humab nab bolan. Ne nazaq emid teq ne gigo humab na God ameb dimunmo iysa abeb ne ago afaqan araq a hi sor daqay.

Ari ya ne gigo hib leheq teq gamuk ka ago asor usaqta na tigibilen bugdaiq.

Pol Bugaw Dimunta ago naw amo amo ginan bilam

¹ Ari ya imaqbaban, muran ya Bugaw Dimunta ago naw amo amo ginan tibilaqnan. Luweq ne nagah na ago ginad a hi em has daqay haqad.

² Kwaziqmo ne God abin a hi huritad osiyta kam nab mataw god katiyta giqez haiqta nagan ginan gibilensa ne gimuzinad nenaq lehmo leh yaqayta. Na ago ne tuhuritiy.

³ Nazaq iyan ya gamuk ka gibilensa ne ginad em hasiy. God ago Bugaw Dimunta mat ara q aholib usad anad dimunta ugsa mat na bilaqdaq, “Yesus meqniyeq abin og kab hiqiyan” haqad in nazaq a hikidik bilaqdaq. Ad mataw ginadibmo Yesus anan ‘Iyahta’ nazaq in a hi bilaq daqaymo. Haiqgam. Mat aholib Bugaw Dimunta usad anad dimunta ugaqta naqmo in nazaq bilaqaqta.

⁴ Bugaw Dimunta ago naw amo amo giqusaqta. Teq naw na bunmo anamren amulikmo Bugaw Dimunta osaqta.

⁵ Sa Iyahta ago kabiy amo amo mataw negsa in emayta. Teq kabiy na bunmo anamren amulikmo Iyahta qmo osaqta.

⁶ Mataw gigo zaway amo amo amalib God ago kabiy emayta. Sa God amulikmo naqmo in kabiy na emgo azawayin mataw bunmo giholib emsa in amalib kabiy amo amo na giqemayta.

⁷ Bugaw Dimunta Yesus ago on mataw bunmo giholib zaway emsa in an ulumsihad an dimun tongo osayta.

⁸ Bugaw Dimunta in mat ara q zaway ugsa in ago anad dimdimunta ago walmataw gibilenaqta. Teq Bugaw Dimunta amulik naqmo in mat ta ara q

zaway ugsa in God ago nagah amo amo alulin bilaqaqta.

⁹ Teq Bugaw naqmo mat ta araq zaway ugsa in God anan helmo diq haqaqta. Ad Bugaw amulik naqmo mat ta araq zaway ugsa in mataw gigo moq inaqa na giwastitaysa dimniyayta.

¹⁰ Teq mat ta araq zaway waqad in daq azawayin inaqa emaqta. Teq mat ta araq zaway na amalib God ago nantut bilaqaqta. Teq mat ta araq bugaw amo amo gilum kemgo azawayin waqaqta. Teq mat ta araq uliq amo amo gigo nan anadib bolsa in gamuk bilaqgo azawayin waqaqta. Sa mat ta araq nan amo amo na huriteq buliygo azawayin waqaqta.

¹¹ Naw na bunmo Bugaw amulik naqmo eman gwahtiqaqta. In ago on mataw bunmo gilum kemad in naga nawun diq waq daqayta nazaqmo in negaqta.

I bunmo mat amulikmo ahol anaghan amo amo nog iyim osauqta

¹² Mat ahol in amulikmota. Teq in ahol na anaghan kabemmota. Ad in ahol anaghan amo amo kabemmo giqusayta na wastonim in mat ahol amulikmo iyayta. Sa Kraiss ago hib daq nazaq usaqtamo.

¹³ I Yesus abinib yuw huzauqta nab God ago Bugaw Dimunta amulikmo osaqta na in i bunmo gigeman i mat amulikmo ahol nog iyim osauqta. Juda mataw teq Grik mataw teq kabibiy mataw samanta teq og anamreniz ginadibmo samanmo luwayta na nenaq i bunmo God abenab Bugaw

Dimunta amulikmo naqmo waqim i mat amulikmo tiqiyta.

¹⁴ Na ezaqgo mat ahol anaghan in amulikmo a haiqta. In ahol anaghan kabemmo gigusayta.

¹⁵ Ari mat na asen bilaqdaq, Ya mat ka aben a haiq haqdaq. Nazaq iyan ya mat ka ahol asor a haiqta haqdaq. In nazaq bilaqdaqta teq in ago gamuk na helta a haiq. In mat na ahol asor iyeq tuqus tutdaq.

¹⁶ Teq mat na adeksan bilaqdaq, Ya mat ka ameqnagin a haiq haqdaq. Nazaq iyan ya mat ka ahol asor a haiqta haqdaq. In nazaq bilaqdaqta teq haiq. In mat na ahol asor iyeq tuqus tutdaqmo.

¹⁷ Mat na ahol bunmo ameqnagin amomo iyeq ezaq teq in gamuk huritdaq? Ad in ahol bunmo adeksan amomo iyeq ezaq teq nagah ahuran wolsa in huritdaq?

¹⁸ Teq mat ahol anaghan nazaq amulikmo iyim a hi gigusayta. Haiqgam. God inmo anad muzinim in mat ahol anaghan ezaq diq gigus daqayta nazaqmo in giqeman usayta.

¹⁹ Mat ahol anaghan bunmo in araqibmo iyeq kabiyy amulik naqmo emad useq in mat ahol bunta nog a hi iy daqay. Haiqgam. In bilaqne mat ahol anaghan amulikmo nog iyeq gigus daqay.

²⁰ Teq mat ahol nazaq a hi usaqta. Haiqgam. Mat ahol anaghan amo amo kabemmo na an wastonim in bilaqne mat ahol bunta nog iyim gigusayta.

²¹ Teq mat ameqnagin in aben buloneq bilaqdaq, Ya ninan inad a hi bilaqsa ya imomo tuqusdaiq nazaq in a hi bilaqdaq. Ad mat na afaqin in asen buloneq bilaqdaq, Ya ninan inad

a hi bilaqsa ya imomo tuqusdaiq nazaq in a hi bilaqdaqmo.

²² Haiqgam. I gihol anaghan asor giwaz meqin haiqta teq in i giholib hiqiyid i gihol bunmo dimunmo a hikidik usdaq.

²³ Ad i gihol anaghan asor gime a hi bilaqaqta na i giwazinad gibalaw tonsa in gihin inaq nog iyayta. Teq i gihol anaghan amebay inaqta na i anononmo giqisihan in giwaqan dimun diq iyaqta.

²⁴ Sa i gihol anaghan asor amebay haiqta na i hulosan ulalab usayta. God anad emad in i gihol anaghan bunmo nazaq giqeman ussa asor gihin haiqta na i ayahmo giwazinauqta.

²⁵ In daq nazaq eman i gihol anaghan haresmo milhesim lehim a hi giqusayta. Haiqgam. I gihol anaghan araqib an soqotim usad in an ulumsihad giqusayta.

²⁶ Nazaq iyan i gihol anaghan araq titiysa i gihol bunmo titiyaqtamo. Sa i gihol anaghan araq abin dimunta waqsa i gihol anaghan bunmo inaqmo ginad dimniyaytamo.

²⁷ Ne bunmo Krais anon nog iyim osad ne in ahol anaghan amo amo nog iyim osayta.

²⁸ Sa Yesus ago on mataw na gilikmanib God in mataw kazaqta gitowun eman osay. Danmeb in Aposel giqam. Gigerta na in mataw God ago nantut bilaq daqayta na giqam. Ad ezeqmanta na in mataw suleq bilaq daqayta na giqam. Ad teq ta araqmo in mataw daq azawayin inaq giqem daqayta na giqam. Ad teq in mataw gigo naw in mataw moqayta giwastitayayta na giqam. Teq mataw in ta mataw asor gilumsih daqayta na in

giqam. Teq in mataw marorta amo amo giqam. Teq mataw uliq amo amo gigo nan ginadib bolsa gamuk bilaqayta na in giqammo.

²⁹ Mataw bunmo Aposel iyim osayta ye? Mataw bunmo God ago nantut iyim osayta ye? Mataw bunmo on mataw suleq negad osayta ye? Mataw bunmo daq azawayin inaqta emayta ye?

³⁰ Mataw bunmo in mataw gigo moq wasti-tayayta ye? Mataw bunmo uliq amo amo gigo nan ginadib bolsa gamuk bilaqayta ye? Mataw bunmo nan amo amo na huritim buliyayta ye? Na haiqqam.

³¹ Ari ne God ago naw na waqnan haqad teq ne naw aseseqta dimdimunta naqmo ne waqgo giwaz diq meqniyyi. Teq ya Yesus ago on mataw gilumsihgo adanteqin danmeb diqta na ne tigiqisihunnan.

13

I on mataw bunmo ginan ginad bilaqsa gilowan tonuq

¹ Ari uliq amo amo gigo nan inadib bolsa gamuk bilaqdaqta ago anawun na ya iholib usdaqta. Teq ya angelo gigo nanib gamuk tibilaqdaqmo. Naw nagan ya iholib usdaqta teq ya ta mataw ginan inad a hi bilaqsa ya gamuk amo amo na bilaqad ya bilaqne belo samanta wolayta ahulan teq zoq samanta iyayta ahulan nazaq nog ya tiqiydaq.

² Teq ya God ago nantut bilaqgo anawun ya iholib ussa ya nagah God ago hib ulilemim usaqta

na teq nagah bun diqmo ago ya tuhurit kem-daiqta. Ad ya God anan helmo diq haqad garah araƣ bulonid in ago ban huloseq saw ta araƣab le tuqosdaq. Ya mat nazaqta iyeq teq ya ta mataw ginan inad a hi bilaqsa ya God ameb mat saman diqta tiqiydaiq.

³ Teq ya mataw gina haiqta na yaqgo nagah bunmo tinegdaiq. Ad ya ibin iluweq bilaqdaiq, Ya God ago kabiy emad ihol nog hulosta haqdaiq. Ya mat nazaq diqta iyeq teq ya ta mataw ginan inad a hi bilaqsa yaqgo daq dimdimunta na a hi ilumsihdaq.

⁴ Mat in mataw bunmo ginan anad bilaqta na in kiskismo osad ago walmataw a hi ginadaqta. In on mataw bunmo gilowan tonaqta. Teq in mataw gigo nagah kabemmo inaƣta na ginan agem a hi meqniyaqta. Ad in ahol abin a hi iluwad in yaqmo ag a hi haqta.

⁵ Mat nazaqta girerey haresmo emad a hi luwaqta. Ad inmo ahol anadin diq a hi emad in agem hidmo a hi meqniyaqtamo. Mataw in aholib daq meqinta emsa in na ago anadin a hi emad adek zizalaqta.

⁶ Teq mat nazaqta in mataw daq meqinta emsa gibiyad ame a hi bilaqta. Ari mataw gamuk helta an bulonsa gibiyad in ginan anad diq dimniyaqta.

⁷ Mat mataw ginan anad bilaqta na in afaƣan sorad atuw a hi hiqiyta. Teq in God ago gamuk bunmo anan helmo haqta. Tutimmo in ahol bunmo God ago hib emad God teq dimun tondaqta na ago in baq tunim osaqta. Teq kam bunmo in awaz diq meqniyim afaƣan sorad nan

kabemmo a hi bilaqaqta.

⁸ Mataw ginan ginad bilaqgo akaman na a hi hiqiydaq. Ari God ago nantut bilaqgo akaman tihiqiydaq. Sa mataw uliq amo amo gigo nan ginadib bolsa gamuk bilaqayta na giqez in tihiqiydaqmo. Teq mataw nagah bunmo ago ginad em hasayta na in ginad na akabiyan tihiqiydaqmo.

⁹ Na ezaqgo muran i God ago nagah asor asormo ago i huritauqta. Ad i God ago nantut bilaqauqta na i asor asormo bilaqauqta.

¹⁰ Ari abeb nagah bunmo tidimniy has daqayta kam nab i daq bunmo asor asormo a ta hi emam. Haiqgam. I daq bunmo anononmo tiqem bugamta.

¹¹ Ya amunibmo osad ya amun gamuk em nog iyad yaqgo daq teq inad bunmo amun nogmo iyim usyaqta. Teq muran ya mat ayah tiqiyim ya onmin gigo daq na bunmo tuhulos bug.

¹² Muran i God ago nagah asor asormo ago tuhuritauqta. Bilaqne i galas-ib gihol asormo ahol waqauqta nazaq. Abeb nagah bunmo tidimniy has daqayta nab teq i God inaq an anobun ahol tuwaq kemamta. An anobun ahol waqad teq God i gigo tuhurit kemim osaqta nazaqmo i God ago tuhurit kemamtamo.

¹³ Ari muran daq aseseqta ezeqman ka tuqus tutdaqta. I God anan helmo haqauqta na teq God i gidimun tondaq haqad i amen emim osauqta na teq i mataw bunmo ginan ginad bilaqaqta na, daq ezeqman ka in tuqus tutdaqta. Teq daq ezeqman na gilikmanib i mataw bunmo ginan ginad bilaqaqta naqmo in danmeh diq iyim usaqta.

14

Ne God ago nantut bilaqgo ginad diq bilaqan

¹ Ne mataw bunmo ginan ginad bilaqgo adan nawa ya tibilayta na muzinad teq ne Bugaw Dimunta ago naw na giwaqgo giwaz meqniyyi. Ad naw amo amo na gilikmanib ne God ago nantut bilaqgo anawun naqmo ne waqgo ginad diq bilaqan.

² Na ezaqgo mat uliq amota gigo nan anadib bolsa bilaqaqta na in gamuk na amalib inmo ago walmataw a hi gibilenaqta. Haiqqam. In gamuk na amalib God amomo bulonaqta. Na ezaqgo mat nazaqta na in Bugaw Dimunta ago zawayib nan lul araq diqta na amalib God ago nagañ ulilemabta anan bilaqsa in ago walmataw na huritad ginad a hi em hasayta.

³ Ari mat God ago nantut bilaqaqta na, in ago gamuk na amalib mataw gigem zaway negsa in gigo ginad helta na awaz meqniyaqta. Ad in mataw ginad meqniysa osayta na ginad waqsa in ginad dimniyaqta.

⁴ Mat uliq ta asor gigo nan anadib bolsa bilaqaqta na inmo agem zaway ugaqta. Ari mat God ago nantut bilaqaqta na in Yesus ago on mataw bunmo gigem zaway negaqta.

⁵ Ne bunmo uliq ta asor gigo nanib gamuk bilaqgo ya inad bilaqaq. Teq ya inad ayah diqta ne God ago nantut bilaq nagiy haqaiq. Mat God ago nantut bilaqaqta na in on mataw ayahmo gilumsihaqta. Sa mat uliq ta asor gigo nan anadib bolsa bilaqaqta na in amomo ahol ulumsihaqta. Ari mat araq oseq nan lul araqta na buliyeq Yesus

ago on mataw bunmo gibilensa nab teq mat nan lul araq bilaqaqta na in ago walmataw ayahmo tigilumsihdaqmo.

⁶ Ya imaqbaban, ne ginad em hasiy. Ya ne gigo hib leheq uliq amota gigo nan inadib bolsa ya gibilenad ezaq teq yaqgo gamuk na ne gilumsihdaq? Haiqgam. Ya ne gilumsihnan haqad teq ya God ago gamuk alulin araq God iqisihunta naqmo ya gibilendaiq. Teq ya God ago nagah asor ago inad em hasta agamukan araq o God ago nantut agamukan araq o God ago suleq agamukan araq ya ne gibilendaiq.

⁷ Ne kadug ayow gita inaq ginadin emiy. Nagah giger na kayeq a hi usayta. Teq mat kadug anonon a hi ulamsa on mataw ezaq teq bar ago ginad em has daqay? Ad mat gita ago akabananan diq a hi muzinad wolsa on mataw bar anatan ezaq teq hurit daqay?

⁸ Ad mat zoq iyaqta na in babzoq anonon a hi iyid nog teq bab emgo ahol wastitaydaq? Na haiqgam.

⁹ Daq nazaqta ne gigo hib usaqmo. Ne uliq ta asor gigo nanib ne gigo walmataw gibilensa ezaq teq in ne gigo gamuk na alulin hurit kem daqay? Ne gigo gamuk na ne saman diqta bilaq daqay.

¹⁰ Helmo og kab mataw gigo nan amo amo giqu sayta. Ad nan amo amo na ginamreniz in gimimimo gigo gamuk huritim ginad em hasayta.

¹¹ Ta teq mat araq inmo ago nanib gamuk ibilensa ya huritad inad a hi em haseq teq ya in anan bilaqdaiq, Mat ko asen tob bolta haqdaiq. Sa in ya iloyinsa ya in ago hib nazaqmo isen tob bolta nog iydaiqmo.

¹² Ad luweq ne gilikmanib daq nazaqmo gwah-tiqdaq. Nazaq iyan ne Bugaw Dimunta ago naw giwaqnan ginad diq bilaqsa iyan ne naw Yesus ago on mataw giqemid in ginad em hasad zaway iyeq tur daqayta anawun naqmo giwaqgo ne God susumun ugiy.

Yesus ago on mataw uliq amo amo gigo nan ginadib bolsa bilaqayta na ago adan agamukan

¹³ Daq alulin naqmo ago mat uliq ta asor gigo nan anadib bolsa bilaqayta na in ago gamuk na buliyeq ago walmataw gibilengo anawun inaqmo waqgo haqad in God susumun ugan.

¹⁴ Ne ginad emiy. Ya uliq amota gigo nanib God bulonad ya naga gamukin diq bilaqaiqta na ago ya inad a hi em hasaiqta. Na ezaqgo ya iwitanmo God inaq gamuk emaq.

¹⁵ Nazaq iyid teq ya ezaq tondaiq? Ya iwitan God inaq gamuk emsa ya inad em hasnan inad bilaqay. Ad nazaqmo ya iwitan God abin iluwad amen bar wazsa ya inad em hasnan inad bilaqaymo.

¹⁶ Ari ni niwitanmo God esey ugsa ta ni nisan a hi huritsa mat araq ningo daq a hi loyinta na in ni niqezab gamuk gwahtiqayta na huritad in anad a hi em hasdaqmo. Anad a hi em haseq ezaq teq in ningo gamuk na ulumsihad 'hel diqtaqmo' tihaqdaq? In ningo gamuk na huriteq anad a hi em hasad in 'hel diqtaqmo' a hi nemdaq.

¹⁷ Nazaq iyan ni gamuk dimunta amalib God esey ugsa ta mat araq na anad a hi em hasad oseq in ago anad helta na samanmo usad awaz a hi meqniyaq.

18 Ya ne giquriyamim uliq ta asor gigo nan ya inadib bolsa sirisirimo ya God bulonaiqta. God naw na ya yagan ya esey diq ugaiqta.

19 Ta teq ya Yesus ago on mataw nenaq humab woleq ya in gimeb eraqeq uliq ta asor gigo nanib God inaq gamuk sisaqmo bilaqnan ituw hiqiyay. Na ezaqgo ya naga gamukin bilaqaiqta na in ginad a hi em daqay. Ari ya humab nab eraqeq suleq agamukan asitmoqmo bilaqnan ya inad diq bilaqay. Na ezaqgo ya inad emad gamuk na bilaqsa mataw na huriteq ginad em has daqayta na ago iyan.

20 Ya imaqbaban, ne onmin ginad em nog hi iyiy. Haiqgam. Ne kazaq ginad emad osiy. Mataw aseseqta ginad em hasim daq emayta nazaq ne ginad emiy. Ad amun sosilta daq meqinta emgo anad a hi emaqta nazaq nog ne ginad usanmo.

21 God ago maror Moses mar tonta na aduganib Iyahta in kazaq bilam,

Ya mataw gisen tob bolta na giqemid in giqezab nan amo amo gwahtiqa in yaqgo on mataw ka yaqgo gamuk tinegdaiq ham. Teq yaqgo on mataw na gihol a hi ritensa in ya iqez na huritnan gituw hiqiy daqay ham. *Aisaya 28.11-12*

22 Nazaq iyan uliq ta asor gigo nanib gamuk bilaqgo anawun na in on mataw Yesus anan helmo a hi haqayta naqmo gilumsihgo usaqta. Nan lul araq diqta na ne giqezab gwahtiqa God in mataw asan banta na ago zaway giquisihunaqta. Naw naway na in Yesus ago on mataw gilumsihgo a hi usaqta. Ari God ago nantut bilaqgo anawun na in Yesus ago on matawta gimen usaqta. Na in

mataw Yesus anan helmo a hi haqayta na giyon a haiqta.

²³ Nazaq iyan ne Yesus ago on matawta na, ne bo humab woleq tuqosad teq luweq ne bunmo eraqeq uliq amo amo gigo nan ginadib bolsa tibilaq daqay. Bilaqsa mataw ne gigo daq a hi loyiniyta na teq mataw Yesus anan helmo a hi haqayta na in ne gibiyad bilaq daqay, Ne gifaqin hulosisim agadan tiqiyiy daqag haq daqay.

²⁴ Ari ne gigo humab nab ne bunmo God ago nantut bilaqsa mat Yesus anan helmo a hi haqayta na teq mat ne gigo daq a hi loyinta na in ne nenaq osad ne gigo gamuk na bunmo tuhurit daqay. Huritsa ne gigo gamuk bunmo in mataw na gilum kemsu in gigo daq meqinta na ago gihol tiloyin kem daqay.

²⁵ Ad in ginad bunmo ulilemim gigemab usaqta na ulal tiqiy bugsa in gihol hulosisim ogib woqeq usad in God abin iluwad bilaq daqay, Helmo God ne gilikmanib nenaq osaqta haq daqay.

Lotu aduganib daq bunmo titnoneqmo lehan

²⁶ Nazaq iyan ya imaqbaban, ne teq ezaq ton daqay? Ne lotu tiqemnan haqad bo humab woleq osad ne daq kazaq emiy. Mat araq lotu ago bar ginadin emsa gwahtiyan. Sa araq suleq agamukan anadin emeq bilaqan. Sa araq gamuk alulin God isihunta araq bilaqan. Sa araq uliq amota gigo nan anadib bolsa bilaqan. Sa araq gamuk na buliyeq walmataw gibilenan. Teq ne lotu akabiyan nagan bunmo emad ne Yesus ago on mataw gigem zaway neggo haqad ne emiy.

²⁷ Nazaq emad ne gigo mataw kabemmo uliq ta asor gigo nan ginadib bolsa in hi bilaqiy. In giger ezeqman nazaq amulik-mulikmo eraqeq bilaqsa ta bunmo giqez hiqiyeq osiy. Sa mat araq in giqez na buliyeq walmataw gibilenanmo.

²⁸ Ari mat gamuk buliydaqta araq a hi osid teq mat uliq amota gigo nanib gamuk bilaqdaqta na in Yesus ago on mataw gilikmanib tok nemeq osad inmo ahol kiskismo bulonad God inaq gamuk eman.

²⁹ Teq mataw God ago nantut bilaqayta giger ezeqman nazaq eraqeq gamuk bilaqsa walmataw bunmo in gigo gamuk na ulum kemiy.

³⁰ Teq mat araq eraqeq God ago nantut tibilaqsa ta God in ago gamuk alulin araq mat araq isihunid mat bilaqdaqta na aqez wasihad in araq na ban ugsa bilaqan.

³¹ Ne dante dimunta na muzinad teq ne bunmo ban inaq iyeq God ago nantut ginadib bolaqta na tibilaq daqay. Bilaqsa on mataw bunmo suleq dimunta na huritad in gigem zaway tiqiydaq.

³² Mataw God ago nantut bilaqgo anawun giholib usaqta na in gigo naw na anononmo tuwamuz daqay. Naw na in mataw na ginad a hi wamuzdaq.

³³⁻³⁴ Na ezaqgo God in mataw giqeman ginad agadan iysa garak ayahmo a hi emayta. In mataw giqeman gigem kute nemsan in wastitayimmo osayta.

Ari uliq bunmo God ago on mataw tawonta na gidauhan bunmo in lotu tiqemnan haqad bo humab tuwolim ossa in gigo on giqezmo hiqiyim osayta. Nazaq iyan ne gunun na tumuzin

daqaymo. Ne on giwasihid in eraqeq ne gigo humab aduganib gamuk hi bilaqiy. In mataw gihagenibmo iyeq osiy, God ago maror Moses mar tonta bilamta nazaq.

³⁵ Teq in gamuk araq alulin huritnan haqad in gibitab leheq teq gidugnizmo susumun negeq hurit kemiy. Na ezaqgo Yesus ago on mataw in abinib humab wolsa aw eraqeq mataw bunmo gimeb gamuk bilaqdaqta na in daq amebay in-aqta.

³⁶ God ago gamuk in ne Korin gimomo gigo a haiqta. In ne gigo hib danmab a hi gwahtimta. Teq in og kab gwahtiqim ne gimomo gigo hib a hi lahtamo. Nazaq iyan ya gunun kagan gibilensa ne geg hi yagiy.

³⁷ Mat aw nog in God ago nantut bilaqdaqta amatin diqta iyeq teq in yaqgo gamuk ka huriteq ginad emeq bilaq daqay, Gamuk nawa na Pol anadibmo a hi bilamta haq daqay. Iyahtaqmo bulonan in i gunun na gibilenaq haq daqay. Teq mataw bunmo giholib God ago naw usaqta na in ginad nazaq tiqem daqaymo.

³⁸ Ari mat araq gamuk ka gileh ugsa ne mat na gileh ugiymo.

³⁹ Nazaq iyan ya imaqbaban, ne God ago nantut bilaqgo anawun waqgo giwaz diq meqniyyi. Sa ne gigo asor uliq amo amo gigo nan ginadib bolsa ne hi giwasihiyimo.

⁴⁰ Teq daq ayah diqta ne em daqayta na in kazaq. Ne gigo lotu aduganib kabiy daq bunmo wizwazeqmo emsa in titnoneqmo lehan.

On mataw tumoqiyta na teq

tiqeraq daqay

15

Krais moqim teq ta eram

¹ Ya imaqbaban, ne Yesus awagamun dimunta na anadin a ta em daqay haqad ya kazaq ne tigibilennan. Wagam dimunta na ya mebmemo lehim ne gibilenan ne waqim amalib giwaz diq meqniyim tituray.

² Ad ne Yesus awagamun dimunta ya gibilenta na waz naqmo hiqiyid teq God ne gilumsiheq tigiwaqdaq. Ari ne wagam na bunmo a hi waz bugid teq ne Yesus anan helmo haqayta na le saman tiqiydaq.

³ Teq ya Krais ago hib gamuk ayah diqta waqim gibilenta na in kazaq. Krais i gigo daq meqinta na bunmo giwalemnan haqad in momta, God ago mar bilamta nazaq.

⁴ Moqan in hodhodab tiyay toniy. Yay tonan kam ezeqmanta nab God hodhodab wazan ta eram, God ago mar bilamta nazaq.

⁵ Hodhodab eraqim danmab in Pita ameb gwahtim. Gwahtiqim teq in ago disaipel ta asor na bunmo gimeb gwahtim.

⁶ Ad abeb in i gimaqbaban kabemmo diq 500 uriyamiyta nazaq gimeb gwahtiqan in araqibmo ahol waqiy. Mataw na gigo asor kabemmo muran os tutsa asormo tumoqiy.

⁷ An teq in Jems ameb gwahtiqim teq in Aposel bunmo gimeb gwahtimmo.

⁸ An abeb diq in yaqmo imeb gwahtimtamo. Bilaqne aw amun emnan haqad ago kam ulum

riyawunim in kam asor a ta osim teq amun emaqta nazaq.

⁹ Nazaq iyan Aposel bunmo gilikmanib ya ihol abin amik diqta. Ya ibin Aposel a hi us nagta usaq. Na ezaqgo kwaziqmo ya God ago on mataw Yesus ago nan huritayta na gimuzad gimeqin diq tonyaiqta na ago.

¹⁰ Ta teq God agem dimunta yagan ya kawa ibin tidimniyim osaiqta kazaq ya tuqos tutaiq. Ad God agem dimunta yagta na le saman a hi iy. Haiqgam. Ya Aposel bunmo giquriyameq kabiy atorani diqmo emyaiqta. Teq yaqmo igo zawayib kabiy na a hi emyaiq. God agem dimunta yagad ago zaway yagsa ya kabiy emyaiqta.

¹¹ Ari teq yaqmo Yesus awagamun dimunta ne gibilenta o haiq Aposel ta asor na gibileniyta na ago i ananin kabemmo hi bilaquq. I bunmo wagam amulikmo Yesus moqim teq hodhodab ta eramta na ago i bilaquqta. Bilaqsa ne wagam amulik naqmo huritim anan helmo haqiyta.

Abeb on mataw tumoqiyta na bunmo hodhodab ta eraq daqayta

¹² Ari mataw Yesus hodhodab eramta na awagamun bilaqsa ta nagaqgo ne gilikmanib mataw asor bilaqay, I moqe q a ta hi eraqam haqayta?

¹³ On mataw tumoqiyta hodhodab a hi eraq daqayta iyid, God in Krai hodhodab wazid a hi eraq nagtamo.

¹⁴ Teq God Krai hodhodab wazan a hi eramta iyid i Yesus awagamun gibilenta na alulin haiq iy nagmo. Sa ne wagam na huritim anan helmo haqiyta na in samanta alulin haiqta tiqiy nagmo.

15 Teq ta nagah araqmo. I Aposel bilaqauq, God Kraiss wazan eraqan i gimeb ahol tuwawta haqauq. Ari God mataw tumoqiyta giwazid a hi eraq daqayta iyid in Kraiss wazid a hi eraq nagmo. Sa i bilaqauq, I Kraiss ahol tuwaw haqauqta na i katiyad God daq a hi amta na i anan in tiqam haq nag.

16 Na ezaqgo God mataw tumoqiyta na giwazid a hi eraq daqayta iyid, in Kraiss wazid a hi eraq nagmo.

17 Teq God Kraiss wazan a hi eramta iyid ne ginad helmo haqayta na in ne a hi gilumsih nag. Ad ne gigo daq meqinta amebay na ne giholib tuqus tut nag.

18 Us tutsa ne gigo asor Yesus anan helmo haqad osim moqiyta na in nabagag timeqniyad os nagiy.

19 I og kab kayeqmo osad ginad emauq, God Kraiss amalib i tigidimun tondaq haqad i baq tunim osauqta. Ari God Kraiss wazan a hi eramta iyid i moqeq tihiqiy nag. Ad i a hi moqad i gihol kat ugad saman diqmo God amen emeq os nag. Ossa mataw i gibiyad bilaq nagiy, On mataw bunmo gilikmanib mataw koqmo gihol kat ugad ossa i ginad diq negaq haq nagiy.

20 Teq in nazaq a haiq. Helmo diq Kraiss moqan God wazan ta eramta. Mataw tumoqiyta na gilikmanib Kraiss danmebmo diq eraqim kayeqmo osaqta. Bilaqne mat ago kabiy ame waqaqta nazaq nog God Kraiss wazan in danmeb eramta.

21 Na ezaqgo matmo araq on mataw gimen dan eman in bunmo moqayta. Nazaq iyan mat ta araqmo on mataw gimen dante wastitayan

in hodhodab eraqeq kayeqmo kuluwa-kuluwmo tuqos daqayta.

²² Na in kazaq. Adam asenlul bunmo moqayta. Sa Krai asenlul bunmo hodhodab eraqeq kayeqmo kuluwa-kuluwmo os daqayta.

²³ Teq on mataw bunmo garabmo diq a hi eraq daqay. Krai danmeh tiqeramta. An in ta boldaqta nab teq in asenlul bunmo tiqeraq daqaymo.

²⁴ Eraqid nab teq og kab nagah bunmo giqu sayta na gikaman tihiqiydaq. Kam nab Krai in mataw marorta gibin inaq iyim nagah bunmo giwamuzad osayta na bunmo giwazid woqsa in gigo zaway tihiqiy bugdaq. Hiqiy bugid teq Krai ago maror in wazaqta na in Amam God tuqugdaq.

²⁵ Muran Krai maror iyim osad in ago bab bunmo giwazan tuwoqay. Ad in ago bab bunmo giwazid woq bugid nab teq in og ka wamuzgo agwatuqin in wazim osaqta na eronid Amam abenab tilehdaq.

²⁶ Lehid teq Krai ago bab abebtanta in meqin tonid hiqiydaqta na moqmo.

²⁷ God ago marib gamuk araq kazaq bilam, God nagah bunmo giqeman in ahaqenib giqu sayta ham. *Buk Song 8.6*

Teq gamuk na bilam “nagah bunmo in ahaqenib giqu sayta” hamta na i huritim ginad emauq, God nagah nagan bunmo giqeman in Atatin Krai ahaqenib iysa inmo ahol eman Atatin ahaqenib a hi iyaqta haqauq.

²⁸ God teq nagah bunmo giqemid Atatin ahaqenib tiqiy daqayta. In nagah bunmo giqemid Atatin ahaqenib tiqiy bugid nab teq in Atatin na inmo

ahol emid God ahaqenib tiqiydaqmo. Iyid teq kam nab God in nagah bun diqmo gigo Iyahta iyeq tuqosdaq.

²⁹ Ne ginad emiy. Mataw asor in giyogniz yuw a hi huzimmo moqiyta na gigo ban waqim in gibinib yuw huzayta. Ari mataw tumoqiyta na a hi eraq daqayta iyid nagaqgo in giyogniz daq na emayta? In daq na samanta em nagiy.

³⁰ Teq i moqeç a hi eraqamta iyid ta ezaq haqad tutimmo i bab giteb God ago kabiy emad luwauqta?

³¹ Ya imaçbaban, ya negmo gigo hib ibin nazaq waqim bilaqaiqta. Ne yaqgo tuhuritiy. Ya le ne gigo hib kabiy emad ya bab gitebmo diq kabiy na emyaiqta. Teq yaqmo igo zawayib ya kabiy na a hi emta. Haiçgam. I gigo Iyahta Kraiss Yesusmo zaway yagsa ya nazaq emyaiq. Nazaq iyan ya bilaqaiq, Kam bunmo ya moqgo tow waqim luwaiqta haqaiq.

³² Teq ya og kab yaqmo ihol ulumsiheç dimunmo osnan haqad kabiy emaiqta iyid nagaqgo ya uliq Efesus-ib karuw kwasikta na ginaç an wolta? On mataw tumoqiyta na a hi eraq daqayta iyid nagaqgo i afaçan nazaqta sorauqta? I gamuk araç mataw asor bilaqad luwayta nazaqmo i em nagta. Gamuk na bilam, Babeç i moqeç i ginad dimniysa osamta akaman tihiqiydaq ham. Nazaq iyan muran i ginad dimniysa didaq neçad yuw uluwad osuç ham.

Aisaya 22.13

³³ Teq ne mataw ginad katiyta nawa bilaqayta na hi muziniy. Ad ne gamuk araç mataw bilaqad luwayta kaqmo ne anadin emiy. Gamuk na bilam,

Mat dimunta mataw meqmeqinta nenaq luwad in gigo daq meqinta na in tiqemdaqmo ham.

³⁴ Ne ginad agadanta na huload ne ginad dimunta a ta waqad ne gihol anononmo wamuzad osiy. Osad ne gamuk katiyta na huload daq meqinta na a ta hi emiy. Nagaqgo ya kazaq bilaqaiq? Ne gigo mataw asor God ago a hi hurit kemim in gamuk katiyta mataw hodhodab a hi eraq daqayta na ago bilaqsa iyan ya kazaq ne gibilenaq. Gibilensa ne na ago gimebay a hi woqaq e?

I hodhodab eraqeq gisan lul araq diqta waqam

³⁵ Ari ne gigo mat araq kazaq susumoneq bilaqdaq, God ezaq teq on mataw tumoqiya na giwazid hodhodab eraq daqay? haqdaq. Teq in eraqeq gisan muturta ezaq diqta waq daqay? haqdaq.

³⁶ Ni agadan hi iy. Ni didaq amagin kabiyab leyaqta na in og aduganib moq nog iyim usim teq a in kayeq ta iyaqta.

³⁷ Ni wit anagin teq didaq asor amagin kabiyab tileyad ni anon waqeq neqdaqta nazaq nog ni a hi leyaqta. Haiqqam. Ni didaq na amaginmo leyaqta.

³⁸ Leyan teq God inmo didaq amagin na anon negaqta. Didaq amagin bunmo anon ezaq giqemeq us daqayta na God-mo in gitowun tiqamta.

³⁹ Nazaq iyan nagh bunmo kayeqmo og kab luwayta na gisan awaqan araqib a haiqta. Mataw gisan awaqan lul araqta. Sa karuw gisan awaqan lul araqta. Sa ah gisan awaqan lul araq iysa nabiq gisan awaqan lul araqtamo.

⁴⁰ Nagah bunmo kaitab ulilib oyad turayta na gihol lul araq inaqta. Sa nagah bunmo og kab giqustayta nagan gihol lul araq inaqtamo. Teq nagah kaitab ulilib turayta na gihol awaqan in araq. Sa nagah ogibta na gihol awaqan in araqmo.

⁴¹ Zeq ahol awaqan araq iysa ta kalam ahol awaqan araq iyaq. Sa ulig gihol awaqan araq iyaqmo. Teq ulig bunmo gihol awaqan araqib a haiqmo. In giholbin amulik-mulikmo turad in gihol awaqan nazaqmo araq araq iyaqtamo.

⁴² Teq mataw hodhodab eraq daqayta na gigo hib daq nazaq tugwahtiqaqmo. I gisan a le yay tonayta na lilihim meqniyaqta. Teq i gisan eraqdaqta na a hi lilihdaqta.

⁴³ I gisan a le yay tonayta na abin meqinta. Teq i gisan eraqdaqta na abin dimun diqta. I gisan yay tonayta na ago zaway haiqta. Teq i gisan eraqdaqta na ago zaway inaqta.

⁴⁴ I gisan yay tonayta na in og ka agota. Teq i gisan eraqdaqta na in Heven agota.

Og ka ago gisanta inaqta. Sa Heven ago gisanta inaqtamo.

⁴⁵ God ago marib gamuk araq kazaq bilam, God in mat aqenta Adam eman in kayeq iyim osta ham. *Jenesis 2.7*

Ari God in Adam ta araq abeb gwahtimta na eman in ago Bugaw Dimunta amalib on mataw giqeman kayeq iyim osayta.

⁴⁶ Teq os dimunta i giwitan kuluwa-kuluwmo Heven-ib osamta na i danmeb a hi waqauqta. I gisan diq waqim og kab osauqta naqmo i danmeb waqauqta. Waqim osim abeb teq i os lul

araq diqta na waqeq i giwitan kayeqmo kuluwa-kuluwmo osamta.

⁴⁷ God og waqim amalib Adam danmebta na eman gwahtimta. Ari Adam gigerta na in Heven-ib osim gehitimta.

⁴⁸ On mataw og kabta bunmo in mat aqenta og amalib amta naqmo nogta. Ad nazaqmo mataw Heven-ib osayta nagan in mat Heven-ib osim gewomta na nogmo iyayta.

⁴⁹ Nazaq iyan i gihol awaqan mat aqenta og amalib amta na awaqan nog iyim osauqta nazaqmo teq i gihol mat Heven-ib osim gewomta na ahol awaqan nog iyeq tuqosamtamo.

⁵⁰ Ya kazaq gibilensa ne ginad emay ye? Mat asan ogibta na Heven-ib leheq in God ago maror aduganib a hi gwahtiqdaqta. Ad in asan osim moqaqta na le os dimunta tuteqmo os daqayta nab gwahtiqeq kuluwa-kuluwmo a hi osdaqtammo.

⁵¹ Ne gidek emeq gamuk araq ulilemim usta ka ya bilaqsa ne huritiy. I bunmo a hi moqamta. Ta teq i bunmo gisan buliyeq lul araq diq iydaqta.

⁵² Nagah na nan saw haiq hid naqmo taur abebtanta gayonsamo tugwahtiqdaq. Taur na gayonid on mataw tumoqiyta na eraqeq gisan a hi lilihdaqta na waqsa i bunmo gisan tubuliydaqmo.

⁵³ I gisan lilihaqta ka buliyeq a hi lilihdaqta tiqiydaq. Ad i gisan moqaqta ka buliyeq a hi moqdaqta tiqiydaqmo.

⁵⁴ I gisan buliyeq nazaq diq iysa kam nab daq na God ago marib gamuk araq usaqta ka tuwol net bugdaq. Gamuk na bilam,

God bab bunmo giquriyamim in moq inaqmo eman tihiqiy ham. *Aisaya 25.8*

⁵⁵ Moq ni mataw ginol emid moqgo azawayin edowa? ham. Ad ningo em ni amalib mataw gilum eman moqayta na ni edob eman usaq? ham. *Hosea 13.14*

⁵⁶ Moq ago em na in daq meqinta naqmo. Sa daq meqinta ago zaway alulin God ago maror Moses bilamta nab usaqta.

⁵⁷ Teq i God esey diq uguq. In i gigo Iyahta Yesus Kraiss ago zaway amalib i giqeman i bab bunmo giquriyamauqta.

⁵⁸ Nazaq iyan ya imaqbaban dimunta, ne giwaz meqniyeq tursa mataw katiyta bo ne gilum waqad hi giqothasiy. Ad ne ginad kazaq emiy. I Iyahta ago kabiy emauqta ka in le samanta a hi iydaq haqiy. Haqad ne gihol bunmo Iyahta ago kabiy ugad ne giholtuw diq bulad kabiy na emiy.

Pol kabiy asor emnan anad emyaqta na ago in bilam

16

Pol in Kraiss ago on mataw Jerusalem-ub osayta na gimen mani emid lehgo bilam

¹ Ari ne God ago on mataw tawonta uliq Jerusalem-ub osayta na gimen mani humab wol daqayta na ago ya ne tigibilennan. Ya saw Galesiya-ib Yesus ago on mataw gidauhan bunmo gibilenta nazaq ne em daqaymo haqad ya ne gibilenaq.

² Sande bunmo ne kazaq emiy. Mataw amulik-mulikmo in kabiy emim mani waqiyta na ago

asor uroteq in gimi gimo gigo bitab mataw gina haiqta na giyon emid usan. Ne Sande bunmo daq nazaq emsa teq mani na kabemmo iyeq usan. Ussa ya ne gigo hib lehdaiqta nab ne mani a ta hi nagun daqay.

³ Teq ya le ne gigo hib tugwahtiqaqta nab ne mataw asor gibin dimunta gitowun tiqem daqay. Emid teq in mani a leh daqayta na ananin ya sansandekib mar toneq negad giqemid in naw na ad Jerusalem-ub tileh daqay.

⁴ Ari ya nenaq lehnan inad bilaqid teq ya in nenaq araqib i tileham.

Pol uliq Korin on mataw na giblynan bilam

⁵ Teq danmeh ya le Yesus ago on mataw saw Masedoniya-ib osayta na gibiyeq gibiyeq lehad luweq teq ya le uliq Korin-ib ne tigibiydaiqmo.

⁶ Ya le ne nenaq asit sisaq nog osdaiq daqag. Ossa urom akaman tihiqiyid teq ya ne gihuloseq lehdaiqya haqad inad emaiq. Na ezaqgo ya nenaq oseq uliq araqab lehnan tonsa ne ya ilum-siheq nagah asor yagid teq ya lehdaiqta na ago iyan.

⁷ Daq alulin nazaq iysa iyan muran ya saw Masedoniya-ib lehad ya le ne nenaq asitmoqmo osnan inad a hi bilaqag. Iyahta anad bilaqsun ya Masedoniya-ib leheq ihol buliyeq ta bolad teq ya le ne nenaq sisaqmo tuqosdaiq haqad ya inad emaiqta.

⁸ Teq ya saw Masedoniya-ib hidmo a hi lehdaiq. Ya uliq Efesus-ib kab osad Pentikos ago kam ayahta na ahol waqeq teq lehdaiq haqad ya inad emaiq.

⁹ Na ezaqgo God uliq kab yaqmen dante em yagan ya in ago kabiy emsa anon kabemmo diq tugwahtiqaqta na ago. Teq mataw kabemmo yaqgo kabiy na geg ugaytamo.

¹⁰ Ari Timoti le ne gigo hib gwahtiqid ne alowan tonsa in nagah araƣ anan hi rabad agem kute nemsan osan. Ya Iyahta ago kabiy emaiqta nazaqmo in kabiy emaqtammo.

¹¹ Nazaq iyan ne gigo araƣ mat na hikidik baymuzan. Ad in muleqeq yaqgo hib ta bolsa ne ulumsihid in agem kiskistab yaqgo hib bolan. In i gigo maqbab asor nenaq boldaq haqad ya kawa in gibaq tunim osaiqta.

¹² Ari i gimaqbab Apolos anan ya kazaq ne gibilendaiq. In i gigo maqbab asor nenaq ne gigo hib lehgo ya ime kabemmo bulonta. Bulonan in muran ne gigo hib lehnan anad a hi bilaqaq. Teq abeb in dante dimunta inaq iyeq in ne gigo hib nawa tilehdaq.

Pol ago gamuk ta asor bilamta

¹³ Ne gihol asawan woltayad ginad helta na waz naqmo hiqiyeq osiy. Ad ne giwaz meqniyeq turad nagah araƣ hi rabuniy.

¹⁴ Teq ne gigo kabiy daq bunmo ne emayta na ne God teq on mataw bunmo ginan ginad bilaqsa ne emiy.

¹⁵⁻¹⁶ Ya imaqbaban, Stefanas asenlul nenaq saw Akaya-ib on mataw bunmo gilikmanib in danmeb Kraisan anan helmo haqiyta. Na ago ne tuhuritiy. In God ago on mataw tawonta na gilumsihnan haqad gimen kabiy emad in gihol bunmo kabiy nab eman lehaqta. Nazaq iyan ya

imaqbaban, ya ne atoranno kazaq gibilendaiq. Ne mataw na gihaqenib iyeq gilumsihiy. Ad mataw na giyogniz giholtuw bulad nenaq kabiy araqibmo emayta na bunmo inaqmo ne giwazinated gihaqenib iyeq in bunmo gilumsihiymo.

¹⁷ Teq ne gigo mataw ezeqman Stefanas, Fortunatus, teq Akaikus in yaqgo hib bolan ya gibiyad inad diq dimniy. Ya ne bunmo gibiy nagta na amenin ya in gibiyim igem tidimniyaq.

¹⁸ Na ezaqgo mataw na ne gigem eman hastitayan ne zaway muturta waqiyta nazaq in bolim ya igem eman tihastitaymo. Nazaq iyan ne mataw nazaqta giwazinated gibin iluwiy.

¹⁹ Saw Esiya-ib Yesus ago on mataw gidauhan bunmo in gigo zeq dimun eman ne gigo hib nawa lehaq. Ad Akwila awe Prisila inaq teq Yesus ago on mataw in giger gigo bitab humab wolayta na bunmo nenaq in ne ginan ginad diq dimniysa Iyahta abinib in gigo zeq dimun nawa ne gimen eman lehaqmo.

²⁰ Sa i gigo gimaqbaban kab osayta na bunmo in gigo zeq dimun eman ne gigo hib nawa lehaqmo. Ari God ago on mataw gigo daq titnonta na amalib ne an zeq dimun ugiy.

²¹ Yaqmo Pol, ya ibenab yaqgo zeq dimun kawa tumar tonaiq.

²² Ari mat aw nog Iyahta anan ginad a hi bilaqta na God kusluw negid in meqniy haseq osiy.

Iyahta ni bolmo bol.

²³ Ari i gigo Iyahta Yesus agem dimunta negsa ne osiy.

²⁴ Teq i bunmo Krais Yesus aholib soqotim inaq
osad iyan ya ne ginan inad bilaqaqta na ayahmo
ne gigo hib eman nawa tilehaq. Nawaqmo.

God Ago Maror Mutturta Agamukan
The New Testament in the Bargam Language of Papua
New Guinea

Nupela Testamen long tokples Bargam long Niugini

copyright © 2001 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Bargam

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2013-02-05

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

e6d4bba7-efc9-5580-b990-ee6b0ef92064